БYХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 152 (8984)
ИЮЛИИН 1
СРЕДА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй 1959 оной июниин 24-дэ нээгдэһэн Пленум июниин 29-дэ хүдэлмэреэ дүүргээ.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан элидхэлнүүд тушаа заседани дээрэ нүхэр И. И. Киселев (Горьковско автомобильна заводой директор) үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Бүхы дээрээ 52 хүн үгэ хэлээ.

Зүбшэлгэдэ табигдаһан асуудалнуудаар зохихо шиидхэбэринүүдые Пленум нэгэн дуугаар баталан абаба.

«Советскэ Союзай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ, эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудта, советскэ интеллигенцидэ, бүхы ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй хандаһан хандалга» нэгэн дуугаар баталан абтаһан байна.

КПСС-эй ОБКОМДО

Хориин аймагта ургасын хойноһоо харууһалгын хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэн тухай

Энэ жэлдэ аймагта сагай уларил таатай зохид байжа, орооһо таряанай болон бусад ургамалнуудай бараг һайн ургаса абаха арга боломжо гүйсэд бии. Теэд аймагай колхозуудта ургаса харууһалха хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө болотор эндэхи нэгэшье колхоздо болон совхоздо ургаса харууһалха хүдэлмэриин түсэб, график табигдаагүй байһаар. Кукурузын участогуудта агротехническа паспорт бии болгогдоодүй. Кукуруза ургуулха механизированнэ звеногой гэшүүд тарилга хэһэнһээ хойшо бусад ажалда хүдэлжэ, өөһэд өөһэдынгөө газарнуудта ургаса харууһалгын ямаршье хүдэлмэри хээгүй. Энээнһээ боложо хаа хаанагүй кукурузын ургаса буртаг үбһэ үрмэдэһэндэ дарагдашанхай. Мүн эндэхид кукурузынгаа ургасын гараагүйдэ борнойлжо үрдингүй, сагынь үнгэргэжэрхёод, мүнөөшье ургасын гараһан хойно борнойлхо тушаа биратай юумэ хэнэгүй. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, совхозой 1-дэхи фермэдэ кукурузын ургасые борнойлжо, ряд хоорондохиень элдүүрилжэ эхилээдүй байнхай. Тэрэшэлэн эндэхи бүхы колхозуудта хартаабхын болон наран сэсэгэй ургаса буртаг үбһэндэ ехээр дарагданхай. Теэд тэрэнэй ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ тушаа хэншье һаналаа табинагүй. Орооһо таряанай ургасын нилээд ехэ талмайда буртаг үбһэн ургашанхай. Гэбэшье аймагай нэгэшье артельдэ таряанай ургасын үбһэ, үрмэдэһэ сэбэрлэхэ, түүхэ хүдэлмэри хэнэгүй.

Эндэхи колхозууд болон совхоздо бүхы тарилгын газарай 25—30 процентнь уһалагдадаг юм. Теэд тэрээндэ минеральна үтэгжүүлгэ, мүн наг шэбхын шүүһээр нэмэлтэ тэжээл оруулагданагүй. Гадна эндэ силосэй нүхэ, барилгануудые шэнээр хэхэ, хуушануудыень һэльбэн заһаха хэрэгтэй байгаа. Энэ хүдэлмэри мүнөө болотор баһа эхилээдүй байна.

Эдэ дутагдалнууд юун дээрэһээ болоо гээшэб? Нёдондо үбһэ тэжээлээр дуталдажа, малай үбэлжэлгые ехэ бэрхэтэй байдалда үнгэргэбэшье, эндэхи хүтэлбэрилэгшэд хуушанайнгаа алдуу дутагдалнуудһаа ямаршье тобшолол хэнгүй, мүнөө жэлэй таарамжатай зохид сагые баһа алдажа байхань гэмшэлтэй.

Партиин айком, аймгүйсэдком ургаса харууһалгын агротехническэ тон шухала хэмжээ-ябуулгануудта анхаралаа багаар табижа, тэрэнние хаһа сагтань, һайн шанартайгаар хэхэ тушаа аймагай хүдөө ажахын инспекциин болон колхозууд, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдые уялгалаагүй байшоо. КПСС-эй обкомой бюро аймагта ургаса харууһалгын хүдэлмэриин эдэ дутагдалнуудые хаража үзөөд, тусхай тогтоол абаһан байна.

Бүхы дутагдалнуудаа дары усадхажа, ойрын 4—5 үдэр соо колхозууд, совхоз кукуруза болон бусад пропашной ургамалнуудые буртаг үбһэ үрмэдэһэнһөөнь сэбэрлэжэ, нэмэлтэ тэжээл оруулжа дүүргэхэ ёһотой гэжэ КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Цыжипов, совхозой директор нүхэр Далбаев гэгшэд уялгалагдаа.

Аймагайхид энэ жэлдэ кукурузын болон силосэй бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха уялгаа заатагүй дүүргэхын тула шухала хэмжээ абаха ёһотой. Ойрын үдэрнүүдтэ кукурузын газарта агротехническэ паспорт бии болгожо, тэндэ ургаса харууһалгын бүхы хүдэлмэриие хэжэ дүүргэхэ. Тиихэдэ минеральна үтэгжүүлгэгүй колхозууд кукурузынгаа газарта аргал шэбхэ уһанда шэнгэрүүлжэ, заабол нэмэлтэ тэжээл оруулха зэргэтэй. Кукуруза ургуулха комплексно агрегадуудай гэшүүдые ондоо бусад ажалһаа дары сүлөөлжэ, ургаса харууһалха хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ байна. Кукурузын ургасые харууһалха, ряд хоорондохииень элдүүрилхэ хүдэлмэриие эрхимээр үнгэргэжэ, тэрээнһээ ногоон эшэ набшын үндэр баян ургаса абахын түлөө звено, агрегадуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, дүнгыень аймагай газетэдэ саг үргэлжэ харуулжа байха шухала.

Колхозууд болон совхоздо мүнөө бии байһан пропашной трактор, культиваторнуудые бүтээсэ ехэтэйгээр, зүбөөр ашаглаха хэрэгтэ ехэ анхарал табиха ёһотой. Тиигэжэ ургаса харууһалга дээрэ хүдэлжэ байһан механизаторнуудай халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаха байна. Тиихэдэ тэдэнэй байра байдалые һайжаруулжа, эдихэ хоол болон бусад хэрэгсэлээр тэдэниие хүсэд хангаха хэрэгтэй.

Эфиопиин император Хайле Селассие Москва ерэбэ

Зүүн Африкаһаа албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэһэн хүндэтэ айлшан — Эфиопиин император Хайле Селассие I гэгшые июниин 29-дэ москвагайхид халуунаар угтаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, нүхэд Н. Г. Игнатов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Ю. И. Палецкис, СССР-эй министрнүүд, центральна эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, шажан эрхилэгшэдэй түлөөлэгшэд Эфиопиин гүрэнэй толгойлогшые угтахаяа Внуковска аэродром дээрэ ерэһэн байна.

Эфиопиһоо СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ато Гетахун Тессема, мүн дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудай гэшүүд угтагшадай дунда байлсаһан байна.

Эфиопиин императорые, тэрээнтэй хамта ерэлсэгшэдые советскэ хүтэлбэрилэгшэд халуунаар амаршалаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов ерэгшэдтэ хандажа үгэ хэлээ. Эфиопиин император Хайле Селассие харюугай үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

Уралан нарижуулгын дурадхал оруулна

Зэдын комбинадай Ивановска прискын уурхайн хүдэлмэришэд Бурят ороной Россин гүрэнтэй һайн дурааараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, июнь һарынгаа программые 133 процент дүүргээд, олон мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гүрэндөө үгэбэ. Түүхэтэ 300 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулжа абаһан хахад жэлэйнгээ уялга 31,5 процентээр үлүүлэн дүүргээ.

Прискдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ Иван Афанасьев Дмитрий Харламов хоёрой хүтэлбэрилдэг бригаданууд түрүүлжэ ябана. Бригадынхид үйлэдбэриингөө түсэбые 51 процентээр үлүүлэн дүүргээ. Д. Поповой бригада һарынгаа түсэбые 150 процент шахуу дүүргэбэ.

А. Бутин.

Малшадай мүрысөөнэй аша үрэ

Закаменай аймагай ажахын гол һалбари мал ажал болоно. Тиимэһээ баян бэлшээриин үедэ адуу малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ малшад бүхы арга боломжоёо хэрэглэнэ. Хэдэхэн үдэрэй хугасаа соо хэдэн арбаад бодо мал, хонидые шахан таргалуулха гүүртэнүүд эмхидхэгдэжэ, тунгалаг ногоотой холын бэлшээридэ гаргагдаа. Энэ харюусалгатай ажалда һайн дүй дүршэлтэй малшад, нэн түрүүндэ коммунистнууд томилогдоһон байна. Тэдэнэр адуу малай харюулгые һайнаар эмхидхэжэ, даажа абаһан малайнгаа хүсэ шадалые нэмээжэ байнхай. Тиигээд зарим һайн хүсэтэй малнуудаа гүрэндэ худалдажа эхилээ. Аймагай колхозууд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 20-до 147,1 процент дүүргэбэ. Тиихэдэ аймаг дотороо адуу малаар баян «Байкал» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Бабалаев, парторганизациинь секретарь нүхэр Доржиев) мяха худалдаха түсэбөө 210 процент, «Победа» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыдыпов, парторганизациинь секретарь нүхэр Соктоев) 225,2 процент, «Родина» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Балданов, парторганизациинь секретарь нүхэр Балданов) 199,4 процент дүүргэһэн байна. Мүн аймагай колхознигууд үмсынгөө ажахыһаа гүрэндэ 90 центнер мяха худалдаха түсэбтэй аад, 539 центнер худалдажа, түсэбөө 586,7 процент дүүргээ. Энэ хүдэлмэри илангаяа Цакирай, Санагын, Енгорбойн, Сагаан Мориной сомоной Соведүүдтэ һайнаар эмхидхэгдээ.

Аймагай колхозууд һаалиин фермэнүүдые зунай байрада орууламсаараа үнеэдээ үдэр һүнигүй харюулжа, үдэртөө гурба дахин һаажа эхилээ һэн. Үнеэдые үдэртөө гурба дахин һаажа, һү абалгаяа эрид дээшэлүүлээ. «Родина», «Победа», «40 лет Октября» колхозуудай һаалишад һү һаалгаяа хоёр дахин дээшэлүүлжэ шадаа. Эрхим түрүү һаалишад Мария Бадмаева, Ханда Абидуева, Валентина Николаева, Гунжад Цыденова, Чимид Гомбоева гэгшэд үнеэн бүриһөө үдэртөө 8—11 литр һү һаана.

Мүн аймагнай гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэбөө мүнөө 135,9 процент дүүргээд байна. Тэрэшэлэн аймаг дотор хони хайшалалга түлэг дундаа ябажа байнхай.

Иигэжэ Закаменай хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд Бурят оронойнгоо Россин гүрэнтэй һайн дурааараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн баярай һайндэр болотор абаһан социалистическэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, ажахынгаа арга боломжонуудые хэрэглэжэ, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байнхай.

Б. Ванчиков.

Арадай хэрэглэмжын зарим эд бараанай гүрэнэй рознично сэн химдаруулха тухай

Правительствын шиидхэбэриин ёһоор 1959 оной июлиин 1-һээ гүрэнэй рознично сэн дунда зэргээр иимэ хэмжээтэйгээр: часы—16 процент, велосипед—21 процент, зарим маркын радиола—16 процент, зарим маркын фотоаппарат—19 процент, эхэнэрэй капрон оймһон 20 процентээр химдаруулагдаа.

Союзна республиканууддай Министрнүүдэй Соведүүдэй шиидхэбэриин ёһоор 1959 оной июлиин 1-һээ виноградай архиин гүрэнэй рознично сэн дунда зэргээр 19 процентээр, үрэ жэмэсэй архиин гүрэнэй рознично сэн дунда зэргээр 20 процентээр химдаруулагдаа.

Энээнтэй хамта союзна республиканууддай Министрнүүдэй Соведүүд болон ажалшадай депутадуудай областной, хизаарай гүйсэдкомууд хүүгэдэй нааданхайн рознично сэнгүүдые химдаруулһан байна.

Гүрэнэй рознично сэнгүүдые иигэжэ химдаруулаад байхада арад зон жэлдээ зургаа миллиард үлүүтэй түхэригэй ашаг олзо олохо юм.

Ойн баярта зорюулагдаһан научна сесси

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дурааараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойдо зорюулагдаһан научна сесси Бурядай комплексно научно-шэнжэлэлгын институтда хүдэлмэреэ захалба. Сессидэ Москва, Ленинград, Эрхүү хотонуудһаа уригдаһан эрдэмтэд, багшанарай болон зооветеринарна институдуудай багшанар хабаадалсаа.

Июниин 29-нэй үглөөнэй заседаниие БКНИИ-гэй директор, философиин эрдэмэй кандидат Д. Лубсанов нээхэ зуураа, тобшохоноор үгэ хэлээ.

Удаань элидхэлшэдтэ үгэ үгтөө. Түүхын эрдэмэй кандидадууд Б. Д. Цыбиков, И. А. Асалханов, Г. Н. Румянцев, түүхын эрдэмэй доктор профессор В. И. Шунков, түүхын эрдэмэй кандидадууд Б. М. Митупов, Г. Л. Санжиев гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

Мүн геолого-минералогиин эрдэмэй доктор профессор Н. А. Флоренсов Бурят ороной газарай баялигые шэнжэлэлгэ тухай һонирхолтой элидхэл хээ.

Июниин 29-нэй үдэшын заседани дээрэ түүхын эрдэмэй доктор, профессор А. П. Окладниковай, географиин эрдэмэй кандидат Б. Р. Буянтуевай элидхэлнүүд шагнагдаа.

Удаань хэлэ бэшэгэй асуудалаар хэдэн элидхэлнүүд болоо. Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор профессор Г. Д. Санжеев, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд Ц. Б. Цыдендамбаев, Л. Ш. Шагдаров, Л. Е. Элиасов гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

Научна сесси хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Н. Дугаров.

Аймаг бүхэндэ шалгалта хэе!

Саг ойртоо, шамдахаар болоо

Байгша ондо үбһэ ногооной ургаса хаа хаанагүй һайн. Тиимэһээ Мухаршэбэрэйхид энэ жэлдэ үбһэ хуряалгада хаһа сагтань һайнаар бэлдэжэ, эмхитэйгээр ороод, богони болзор соо ниитынгээ малда нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха дүүрэн аргатай.

Адууһа малдаа үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхын тула аймагай «Коммунизм» колхозойхид хабар эртээнһээ хойшо горьтой хүдэлмэри хээ юм. Энэ колхозой 800 гаран гектар сабшалан уһалагдаа. Тэрэнэй 500 гектарынь хоёр дахин, зарим газарынь гурбадахяа уһалагдаһан байха юм. Мүнөө тус артель үбһэ хуряалгын машина, техникэ, зэр зэмсэгүүдээ заһабарилжа, гүйсэд бэлэн болгонхой.

Гэбэшье аймагай бусад колхозуудта үбһэ хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри ехээр удааржа байна. Жэшээнь, Суулгын Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыренов) аймаг дотороо адуу малаар олон, эгээл томохон колхозуудай нэгэн гэжэ тоологдоно. Тус артель хамта 5 мянга гаран гектар сабшалантай. Колхозой бригадануудта гектар бүриһөө 13–15 центнер хүрэтэр үбһэ ногоон абтахаар хараалагдана. Теэд мүнөө үедэ эндэ үбһэ хуряалгын машина, зэмсэгүүд хүсэд заһабарилагдаагүй байһаар.

Колхозой 2-дохи комплексно бригадые абаад үзэе. Үбһэ хуряалгын үедэ эндэ тракторай 2 агрегат, 4 морин косилка ажаллаха юм. Тракторайнь нэгэ агрегат заһабарилагдаха бэлэн болонхой нэрэтэй. Теэд нүгөө агрегадтань 3 шэнэ косилка хабсаргагдажа, холбогдохо ёһотой аад, тэрэнь мүнөө болотор хэгдээдүй. Морин косилкануудшье ёһоор бэлэн болоогүй байна. Тиихэдэ тракторай нэгэ, 8 морин тармуурнуудай нэгэниинь шье заһагдаагүй, задархай хэбтэнэ. Тэдэниие заһаха, бэлдэхэ тушаа биратай юумэ хэгдэнэгүй шахуу, хуряалгын машина, зэмсэг заһабарилаа боложо оройдоол 2—3 хүн хүдэлнэ.

— Зэр зэмсэгүүдээ хэзээ бэлэн болгохоор хараалнабта,—гэжэ эндэ хүдэлжэ байһан түмэршэ дархан нүхэр Петровһоо асуухада:

— Ажаллаха хүниие нэмэжэ үгөө һаань, һайндэр болотор дүүргэхэбди,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Һаяшаг бригадирай даалгабаряар эндэ нүхэр Алексеев туһалалсахаяа ерэһэн аад, оройдоол нэгэ үдэр ажаллаад, тэрэнһээ хойшо хүдэлмэридөө дахин гараагүй. Механизаторнууд заһабарилгада хүсэд хабаадуулагданагүй. Бригадир нүхэр В. Иванов үбһэ хуряалга дүтэлөө гэжэ һайн мэдэжэ байгаад, юугээ хүлеэнэ гээшэб?

Мүн энэ колхозой 5-дахи комплексно бригада 530 гектар сабшалангай газартай. Эндэ 3 морин косилка, тракторай 2 агрегат ажаллаха юм. Косилкануудынь заһабарилагдажа бэлэн болохо дүтэлөө. Теэд ондоо зэр зэмсэгүүдынь заһабарилагдажа оройдоошье эхилээдүй. Эндэ Гашейн РТС-һээ 3 шэнэ морин тармуур асарагданхай, тэндэнь элдэбын шүрэбүүдһээ эхилээд, бусад хэрэгтэй деталь, частьнууд дутуу байжа, мүнөө хабсаргагдаха аргагүй хэбтэнэ.

Тиихэдэ 4-дэхи комплексно бригадада машина, зэмсэгүүдынь оройдоошье заһагдаадүй. Бригадын кузницын хажууда 4 морин, 2 тракторай косилка, 4 морин тармуур задалаатай байна. Зарим косилкануудайнь хажуур нёдондонһоо хойшо һугалагдажа абтаагүй, жэбэдэ баригдажа няалдашоо. Эдэ техникэнь колхозой мастерской соо заһагдаха аад, мүнөө болотор хаалгаатай хэбтэнэ.

Колхозой бригадануудаар ябахада, аса тармуурһаа эхилээд, хомууд тоног, зэр зэмсэг гэхэ мэтэ жэжэ хэрэгсэл ехэ дутуу. Эдэ бүгэдые ойрын үдэрнүүдтэ бүридхэжэ бэлдээгүй һаа, шахардуу саг болохо бшуу. Бригадануудтань хүдэлмэриин түсэб, график табигдаагүй, үбһэ хуряалгын үедэ хэн ямар ажалда, юу хэхэ байһанаа мэдэнэгүй. Колхозой главна агроном нүхэр Баиров бригадануудаар ябажа, арга боломжыень тооложо, ажалай тааруу зохид түсэб табиха зэргэтэй.

Гансашье Калининай нэрэмжэтэ колхоз бэшэ, мүн аймагай бусад олон артельнүүд үбһэ хуряалгада бэлэдхэлые удааруулжа, ехээр унжагайруулжа байна. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 25 косилка заһабарилхын орондо оройдоол 14-ыень заһаа. Тэрэшэлэн «Победа» колхоз иимэрхүү байдалтай.

Мүнөө үедэ ургаса харууһалха эгээл таарамжатай зохид саг болоод байна. Гэбэшье аймагай олон колхозууд хайран сагаа миин алдажа байна. Эндэхи зарим колхозууд кукурузынгаа ургасые борнойлжо дүүргээгүй, зурууд хоорондыншье элдүүрилгэ хэжэ захалаагүй байха юм. Колхозууд хонидто набшаһа намаа бэлэдхэжэ абаха тушаа һаналаа табинагүй. Силос хэршэдэг машина болон тусхай комбайнуудай заһабарилга алишье колхоздо эхилээдүй.

Эдэ дутагдалнуудые усадхахын тула яаралтай хэмжээн абтаха ёһотой.

Гармаев, манай корр.

Хүдөө ажахымнай хүгжэлтэ үргэнөөр харуулагдахань

(Республикын арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкын павильон сооһоо)

Хэтэ мүнхынгөө хуби заяа холбоһон ород, бурят арадуудай түүхэтэ 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан эмхидхэгдэжэ байһан республикын арадай ажахын, соёл культурын хүгжэлтэ харуулһан выставкэ дээрэ Бурядаймнай хүдөө ажахы үргэнөөр харуулагдахань. Тэрээн тухай республикын Хүдөө ажахын министрын орлогшо В. А. Саломатина иигэжэ хөөрэнэ:

— Выставкэ дээрэ республикымнай хүдөө ажахы 1913 онһоо эхилээд, һүүлшын жэл хүрэтэр хэдэн үе болгогдон, тодорхой баримтанууд дээрэ харуулагдаха байна.

Хүдөө ажахын талаар выставкын гол павильон городой культура болон амаралтын паркдахи «Спартак» бүлгэмэй спортивна зал дотор түхеэрэгдэнхэй. Гэхэтэй хамта, мал ажалай, хүдөө ажахын механизациин хүгжэлтэ тухай павильонууд эмхидхэгдэнхэй. Тиигэжэ республикымнай хүдөө ажахын хүгжэлтэ хэдэн таһагуудта харуулагдаха болоно. Жэшээлхэдэ, таряан ажал, мал ажал, механизаци, электрификаци, барилга болон уһалуури, ой модоной ажахы болон ангай олзобори, хүдөө ажахын талаар эрдэм ухаанай туйлалта гэхэ мэтын найман таһаг эмхидхэгдэнхэй.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин, мүн удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй, партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһаниинь выставкэ дээрэ тодорхойгоор харуулагдаха байна.

Таряанай, үрэһэнэй, овощиин ажахые хүгжөөлгөөр республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн, бүтээһэн ажалайнь амжалта выставкын павильон соо харуулагдахаһаа гадна, ашаг шэмэ ехэтэй үүлтэртэ малнууд выставкэдэ олоор асарагдаха юм. Уһанай шубуудай бассейн баригданхай. Тэндэ Кабанскын шубуунай совхозһоо шубууд асарагдахань. Хүдөө ажахые механизацилгын талаар шэнэ шэнэ машина, техникэ выставкэ дээрэ олоор табигдаха байна.

Республикын түрүү ажахынууд, ажалай түрүүшүүл выставкэдэ хабаадалсаха болоно. Хүдөө ажахыла хонин ажалай ямар ашаг олзо үгэдэг байһаниинь Борьёогой совхозой жэшээ дээрэ харуулагдаха. Орооһо таряа ургуулга, малай ашаг шэмэ абалгаар Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхоз, колхознигуудай ажалай түлөөһые мүнгэн түлбэридэ оруулһан Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд выставкэдэ хабаадаха юм.

Тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой комплексно бригадын бригадир И. Ковалев, Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой луговод Л. Хэшэгтуев, Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой кукуруза ургуулагша И. Дампилов, Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой свёкло ургуулагшадай звеное даагша В. Павлов, Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хартаабха, овощь ургуулагша А. Макарова, «Эрдэм» совхозой хонишод С. Цыбиков, Г. Машуев, Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан А. Борисова, хүдөө ажахын бусад түрүүшүүл выставкэдэ хабаадаха байна.

Мүнөө үедэ выставкын бүхы павильонууд нээгдэхээр боложо байна.

Партийна эхин организацинуудта

Тад ондоо болоо

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоһон манай Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүд мяха абалгаяа эрид дээшэлүүлхэ, 1958 ондо 2200 центнер абаһан һаа, мүнөө жэл 4000 центнертэ, 1965 ондо 8 мянган центнертэ хүргэхэ гэжэ шиидхэһэн байна.

Мяха абалгаяа иимэ түргэнөөр ехэдхэхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ байһаниинь мэдээтэй. Энэ зорилго яагаад дүүргэлтэйб?

Колхозой правлени, партийна организаци һайса зүбшэжэ үзөөд, мал таргалуулха тусхай фермэтэй болохо гэжэ шиидхээ һэн. Тиигээд тэрэ фермын хүдэлмэри, зорилго тодорхойлһон хэмжээ-ябуулганууд зохёогдоо. Энэ фермэдэ ямар малнуудые үгэхэ, үбэлжэхэ, зуһаха газарнуудыень тодорхойлхо, ямар сагуудта хэды тоотой, ямар мал шахаха, хэзээ, хэды шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха, ямараар таргалуулһанай, шэгнүүрынь нэмээһэнэй түлөө мал адуулагшадта хэды шэнээн түлөөһэ нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гурим гэхэ мэтэшэлэн хүү шэнээр зохёогдон хараалагданхай. Шэнээр эмхидхэгдэһэн фермэдэ 8000 шахуу эрье хонид, 100 гаран сар, 122 хүршэн үнеэд үгтөө һэн. Тэдэ үнеэд һаалгалтагүй, тугалдаа хүхүүлээд ябадаг тусхай гүүртэ болгогдоһон юм.

Шэнэ фермэ эмхидхэжэ, мяха ехээр абаха зорилгын табигдаад байхада, таргалуулагдаха мал хараха хүнүүд тон нарииншаар шэлэгдээ бэлэй. Эгээл дүй дүршэлтэй, үнэн сэхээр ажалладаг колхозниг гууд, коммунистнууд мал таргалуулха фермэдэ эльгээгдээ. Хүнүүдые баалажа эльгээгээ бэшэ, харин энэ фермэдэ ажаллаха дуратай хүнүүдые эльгээгдэһэн байха. Шэнэ фермые хүтэлбэрилхын тула колхозой парткомой секретарь нүхэр Бадмаев Лубсан Бадмаевич томилогдоо һэн. Парткомой гэшүүн байһан тулада нүхэр Бадмаев шэнэ фермын түлөө харюусаха, ажал хүдэлмэриинь хинан шалгажа, хүтэлбэрилжэ байха гэгдэһэн юм.

Шахагдаха малай фермын эмхидхэгдэһээр хоёр һара үлүүтэйхэн сагай үнгэрбэшье, мал таргалуулха, һубай мал бэлшээхэ, эдеэлүүлхэ хүдэлмэримнай тад ондоо болоо. Урданайхи шэнгеэр һубай малай гүүртэнүүдые, эрье хонидой отарануудые обёорхогүй ябадалай болюулагдахада, ажалай эмхидхэл һайжараа, хиналта шалгалта, эрилтэ шанга болоо. Урдань комплексно бригадануудай мэдэлдэ байхадаа тэдэ гүүртэ, отаранууд ондоо малнуудаар худхаралдаад хэрэглэгдэдэггүй, бэлшээриин ногооһоо ондоо нэмэлтэ тэжээл эдидэггүй байһан юм. Мал таргалуулһанай түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри үгэхэ тусхай гуримай тогтоогдоод байхада адуулгашад оролдосо гарган ажалладаг, сарнуудаа, үнеэдээ, эрье хонидоо үдэр һүнигүй бэлшээжэ, һайнаар садхааха, таргалуулха гэжэ оролдодог.

Энэ фермын олон малшад хүдэлмэридөө амжалта туйлажа байнхай. Жэшээлхэдэ, адуулгашан коммунист Цырен Будашкеев, Сыретор Одуев гэгшэд эбэртэ бодо мал бүхэнэй шэгнүүрые апрельдэ сүүдхэдээ 200 граммаар, майда—410 граммаар нэмээдэг байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр хоёр һара соо үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые хоёр пүүдээр нэмээгээ. Июниин эхеэр малынь дунда зэргын хүшэтэй болоод байба. Һаалгангүй, тугалдаа хүхүүлээд ябадаг үнеэдэй гүүртын малшад Надмит Дашапылова, Долгор Цырендоржиева гэгшэд ганса май һарада тугал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 9,7 килограммаар нэмээгээ.

Мүн хонишодшье гээгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, ахалагша хонишод Бадмажап Дагбаев, Зундуй Сосоров май һарын туршада эрье хонин бүриин шэгнүүрые 4,3—5 килограммаар нэмээһэн байна.

Июнь һарын түрүүшын хахадта мал улам һайнаар таргалаа.

Манай малшад яагаад малаа һайнаар таргалуулнаб гэхэдэ, оролдосотойгоор, удаан саг соо, зүбөөр бэлшээжэ, саг сагтань уһална. Зохистой сагта малынь бэлшээридэ гаргагдаад, нэгэ хэмшэһэн сагтаа уһалагдажа, байрадаа асарагдадаг. Бэлшээриин газарнууд үе үе һэлгэгдэжэ хэрэглэгдэнэ. Малынь сүүдхэдээ 13—15 часай туршада бэлшээгдэдэг, 3—4 дахин уһалагдадаг.

Ород, бурят арадуудай хуби заяагаа ниилүүлһээр 300 жэлэй ойн баярта зорюулан, гүрэндэ тушаагдаха мал таргалуулжа байһан колхозни гууд бүри урма зоригтойгоор, оролдосотойгоор ажаллана. Найрай үдэр болотор үшөө 250 центнер тарган мяха гүрэндөө тушааха зорилго табигдаа.

Д. Жигмытов,
нэгэдэхи комплексно бригадын партийна эхин организациин секретарь.

Партийна организациин секретарьнарай семинар үнгэрбэ

Һаяхан КПСС-эй Сэлэнгын айкомдо бригадын, цехын, фермын партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэгдөө.

Семинар дээрэ партийна хүдэлмэриие тодорхойгоор ябуулха тухай элидхэл партиин Сэлэнгын айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр М. Могнонов хээ.

Элидхэлэй һүүлээр Галуута нуурай шахтын партийна эхин организациин секретарь нүхэр Золотухин ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө ямар хүдэлмэри хэжэ байһан тухайгаа хөөрөө.

Мүн Тельманай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь нүхэр Б. Пурбуев ойн баярай һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан социалистическэ уялгын дүүргэлтэ тухай, Селендумын модо үйлэдбэрилгын заводой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Н. Стрижов ажал хүдэлмэреэ оньһожоруулха, уралан нарижуулга нэбтэрүүлхэ тухай, Сэлэнгын совхозой фермын партийна эхин организациин секретарь нүхэр Б. Санжанов партийна хүдэлмэриие тодорхойгоор ябуулха тухай, Галуута нуурай түмэр харгын станциин партийна комитедэй секретарь нүхэр А. Мурзин коммунистическэ ажалай бригадануудые хүтэлбэрилхэ тухай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь нүхэр С. Будаев ниитын малда бардам тэжээл бэлэдхэхэ хэрэг хүтэлбэрилхэ тухай үгэ хэлэһэн байна.

Семинарай һүүлээр партиин айкомой секретарь нүхэр Тихоненко лекци уншаа.

А. Бардонов.

Арадуудай хани барисаанай ехэ һайндэрэй хүндэлэлдэ Улан-Удын паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ инструментальна цехын токарь М. Шилова эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, эдэ үдэрнүүдтэ даалгабаряа 150 процентһээ дээшэ дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** нүхэр Шилова.
Ф. Сорокиной фото.

Редакциин почтоһоо

Уншахын тула газетэ гаргагдадаг бэшэ юм гү?

Соёл культураяа хүгжөөхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ Кударын аймаг горьтойхон амжалта туйлаһан байна. Харин, тэндэ нэгэ иимэ ушар дайралдаба гээшэ.

Аймагай түб тосхон Кудара-Сомондо шэнэ газетэнүүд саг соогоо наймаалагданагүй. Тус тосхоной Советскэ гудамжадахи «Союзпечатиин» киоскдо шэнэ газетэнүүд хаа яа наймаалагдана.

Майн һүүлээр, июниин эхеэр би албанай хэрэгээр тус тосхондо байгаа һэм. Республикынгаа, мүн центральна газетэнүүдые уншажа, шэнэ һонинуудтай танилсаха хүсэлэнтэй байгдана ха юм. Гэбэшье хорин хоног үлүүтэй саг соо арай гэжэ гурбан номер «Бурят үнэн» газетэ эндэ худалдагдаа. Үдын хойно «Союзпечатиин» киоск ерэжэ, ямар шэнэ газетэ байнаб гэжэ һонирхоходо, «Почто Кяхтаһаа үшөө ерээгүй, газетэнүүд эндэ асарагдаагүй, үглөөгүүр худалдахаб» гэжэ киоскын наймаалагша А. Н. Васильева харюусадаг. Үглөөгүүрнь ошоходо «газетэнүүд худалдаанда үгыл даа, хожом ерээрэйгты» гэһэн харюу дуулахаш. Үдэр бүри иигэжэл байдаг.

Кударын аймагта шэнэ газетэнүүд иимэ үсөөнөөр асарагдадаг гээшэ гү гэжэ һонирхоходо, тиимэ бэшэ байба. Хэлхээ холбооной аймагай конторын «Союзпечатиин» «ноён» И. О. Бадмаев энээн тухай иигэжэ хэлэбэ: —«Улан-Удэһээ манай эндэ газетэ олоор эльгээгдэнэгүй. Уншагшадта худалдахаһаа байтагай, түб тосхоной магазинуудые хангажа шаданагүйбди. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые, мүн эд бараа оройжо үгэхэ саарһан магазинуудта үгы байна. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ газетэ олоор хэрэглэгдэнэ. Газетэнүүдэй ерэн сасуу магазинуудтаа дары сагтань хубаажа үгэхэһөө бэшэ арга байнагүй».

«Бурят үнэн», «Правда», «Литературная газета», «Литература и жизнь» гэхэ мэтэ газетэнүүд магазинуудта орёолтын саарһан боложо шуулагдажа байха юм.

Хэлхээ холбооной министерствын Бурядай управлени, КПСС-эй Кударын айком иимэ байдалые гуримшуулха асуудалда анхаралаа хандуулхаар болоо.

Г. Батуев.

300 жэлэй ойдо

ЭГЭТЫН ЭЛЬДИИН ТАЛАДА

ХАНИ БАРИСААНАЙ АША ҮРЭ

Үндэр хадын бооридо, Эгэтэ голой эрьедэ һууриҗаһан Тайлуудай тосхон. Энэмнай «Дружба» колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын байдаг газар юм. Тосхоной дундуур, харгын урда захаар газаагаа ногоон тарималтай шэнэ байшан холоһоо тобойн харагдаха. Сэлеэтэй байһан хойто сонходонь табяатай баглаа сэсэг арюухан һэбшээндэ наарщаан һуудаг. Байд гээд лэ бүтүү сагаан һахалтай үбгэн сонхоороо юушьеб, хүлеэжэ ядаһан шэнгеэр харана...

Уданшьегүй хүнгэн машина үүдэндэ туласа шахуу ерээд тогтошобо. Тайлуудайнгаа ород таланартай уулзаад, ярилдаад ошохоёо хоёрдохи бригадаһаа Бадмын Дамби, гурбадахи бригадаһаа Цыренэй Сандан гэжэ үбгэд ерэһэн байба.

— Мэндэ амар,—гээд бурят үбгэдэй урданай ёһоор хоёр гараа дэлгэн, таягаа һугабшалаад мэндэшэлэлдэхэдэ, Иннокентий Герасимович хани халуунаар угтажа:

—Оо, Дамбиша, Санданка ерээл. Орогты, хүлеэжэ байналди,—гээд сэбэр бурядаар хэлэжэ, гэртэ орохые гараа дэлгээн урина.

Үнинэй бурят таланар ерээ гэжэ дуулахадаа, наян дүрбэтэй Петр Михайлович Белоусов орожо ерэбэ.

— Зай, одоол урданай дүрбэн ханинар уулзаба гээшэт,—гээд гэрэй эзэн эхэнэр Агафья Васильевна хүндэтэ айлшадаа столдо уриба. Залуугайнгаа ябадал, мүнөөнэй байдал тухай хүхюу зугаатай, забһартань элбэг наадатай хани халуун хөөрэлдөөн захална...

Эдэ дүн сагаан толгойтой дүрбэн үбгэдэй гүн сэдьхэлһээ урданай харанхы барга сагта хайшан гэжэ ажаһуудаг, бэе бэедээ туһалалсадаг тухайдаа, мүн нарата дэлхэй дээрэ найдамтай жаргал эдлүүлһэн Совет засагаа магтан, юрөөн хөөрэлдэхыень шагнахада, ород, бурят арадуудай үни холоһоо хойшо халуун хани барисаатай байһаниинь тоншье эли даа.

Бурят таланараа уриһан гэрэй эзэн үбгэн—далан долоотой Иннокентий Герасимович Сараев халзан толгойгоо эльбэн байжа хөөрэнэ:

— Үбгэн эсэгэм ерэ гаран наһатай болоо һэн. Миниин бага ябахада, үбгэ эсэгэмни иигэжэ хөөрэгшэ бэлэй: «Үбгэ эсэгымнай баруун тээһээ зөөжэ ерэхэдэнь, энэ Тайлуудай тосхон һаял бии боложо байһан юм. Анха түрүүн хооһон талада буугаад түбхинэхэ, һуурижахадамнай нютагай бурят зон ехээр туһалһан байгаа. Эдэ бурядуудтай хэтэ мүнхэдөө эбтэй эетэй ажаһуухабди» гэдэг һэн. Багсаажа бодоходомни, Тайлуудай тосхон хоёр зуугаад һайса гаран жэлэй саана тогтожо эхилһэн бололтой.

— Ороохо таряа бэдэржэ жэл бүри зобоходомни, энэ намда нэгэ тулам шэниисын ороохо үгөөд, «өөрөө тарижа ургуулдаг боло» гэжэ туһалаа һэн. Тэрэ үрэһыень, Хуһан толгойдо таряад, талаан болоходоо ехэ ургаса хуряагаагша бэлэйб. Хожомынь ходо таридаг болоо һэм,—гээд Сандан Цыренов үбгэн Петр Михайловичынгаа анхан туһалһые дурдан хөөрэхэдэнь, Дамба үбгэн тодожо абаад, иигэжэ яриба:

— Колхозой һая тогтоод байхада, Тайлуудай таланар таряа тариха, газараа элдүүрилхэдэмнай туһалдаг хамнай даа.

—Манай үбгэ эсэгэнэр анхан зөөжэ ерэхэдээ адууһа мал үсхэбэрилхэ дүршэлгүй байһан юм. Харин нютагай бурят зоной аша туһаар адууһа мал үсхэбэрилдэг болоо бэлэй,—гээд Иннокентий Герасимович хөөрэнэ.

Тиигэжэ эдэнэр Бурят ороной, Россин гүрэнтэй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэр тухай, баян, жаргалта байдалтай «Дружба» колхозойнгоо ажал хүдэлмэри, аша үрэнэр тухай ярилдана. Энэ ехэ үдэр уулзажа сугтаа хүхихэ, найрлахаар хэлсээд тараа һэн.

**

«Дружба» колхоз аймаг дотороо эгээн томо гэжэ тоологдодог. Эндэ халуун хани барисаанай үни холын холбоотой ород бурят хоёр зон гар гарһаа барилсан, аха дүү шэнгеэр нүхэсэн ажалладаг байна.

Тус колхоз 44 мянган гектар газартай, тэрэнэй 10 мянган гектарынь эдлүүриин юм. Энэ жэл 8 мянган гектартань тарилга хээ, тэрэнэй 4300 гектарынь ороохото ургамал болоно. Түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын хабарай тарилгые эндэхи колхозни гууд эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, элбэг баян ургасын эхи табяа.

Колхозой ажахын гол һалбари болохо адууһа малынь жэл бүри улам үдэнэ, олошорно. Уняартан манаржа байгааша үргэн тала дайдаар хори һайса гара мянган толгой элдэб түрэлэй мал бэлшэнэ. Тэрэнэй тоодо 16483 толгой хониной, 3059 толгой эбэртэ бодо мал бии. Гансахан мүнөө жэлдэ энэ колхоз 40 мянга шахуу центнер ороохо таряа, 12200 центнер һү, 4026 центнер мяха, 501 центнер нооһо, 20 мянган үндэгэ абаха ёһотой юм. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүй ехэ болоно. Эндэхи колхозни гууд арадуудай түүхэтэ һайндэрэй хүндэлэлдэ 2350 центнер һү, 610 центнер мяха, 204 центнер нооһо гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Мүн үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэнтээ.

Хэрбээ урдань Эгэтын дасанай хэдэн зуугаад ламанарай ажалша зониие мунхаруулжа байдаг һаань, харин мүнөө эндэхи гурбан эхин, нэгэ дунда һургуулида дүрбэн зуугаад үхибүүд эрдэм соёл шудална. Гансахан арбадахи классые 58 һурагшад мүнөө жэл дүүргэжэ, түрэл колхоздоо ажаллахань.

Колхозой бригада бүхэндэ эмнэлгын пункт, Мунхана тосхондо нарайлалгын таһагтай больница бии. Эндэхи дүрбэн клуб, гурбан библиотекэ, фермэ, гүүртэнүүдтэхи культбаза, улаан булангууд колхозни гуудай дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулна, культурна эрилтыень хангана. Тус колхоздо 4 магазин, 2 столово, номой нэгэ магазин бии. Кино, радио, электрын гэрэл колхозни гуудай ажаһуудалда батаар нэбтэрэн оронхой. Мүнөө нютагай колхозни гууд, алба хаагшад 600 гаран элдэб газетэ, журнал захижа уншана. Айл бүхэндэ шахуу приёмник, радиолоһоо эхилээд, үнэтэй сэнтэй элдэб эд бараан элбэг болонхой.

Эндэхи юрын малша бурядай хэдэн арбад хүбүүд, басагад Ленинград, Москва, Эрхүү, Улан-Удэ, Читын дээдэ, дунда һургуулинуудта һурана. Хэрбээ табан жэлэй урда тээ эндэ дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэн байгаагүй һаа, харин мүнөө 3 агроном, 3 зоотехник, 1 инженер-механик, 1 ветврач, арба гаран багшанар, 1 врач ажаллана.

Мүн олонхи малшад, механизаторнууд нютагайнгаа аршаануудһаа эхилээд, холын курортнуудта ошожо амардаг, сэнгэдэг болоо.

Эндэхи бурядуудай баян дэлгэр байдалтай болоһые нэгэ хүнэй жэшээ дээрэһээ хаража болоно. Урдань хүлһөөр хүндэ ажал хэжэ хоолойгоо тэжээдэг ангууша Банзар үбгэн Совет засагай ашаар лэ эрхэ сүлөө, энхэ жаргал эдлэжэ байна. Хүбүүниинь—Цыбикдоржо Банзаров мүнөө нютагтаа «уран гартай ухаалан зохёогшо» гэжэ алдаршаһан, дүршэл шадабари ехэтэй механизатор болонхой. Эрхим ажалайнгаа түлөө Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаһан байха, мүнөө партиин райкомой гэшүүн болжо һунгагданхай.

Үнэн сэхээр ажалладаг энэ механизатор баян байдалтай болоод, хүнгэн машина худалдажа абанхай, һаяхан шэнэ гэр бариа. Иимэрхүү жэшээнүүд олон.

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Олон үндэһэ яһатанай ажаһуудаг «Дружба» колхозой гэшүүд —ородууд, бурядууд, татарнууд, чувашууд—артелиингээ ажахы, соёл культурые хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэээд, үргэн далайсатай, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа байна.

Колхозой ажахын гол һалбари—ниитын мал ажал энэ долоон жэл соо ехээр хүгжэхэ юм. Бүхы малайнь тоо толгой таби мянга шахуу болотороо олошорхо. Тэрэ тоодо нарин, нарибтар нооһотой 25500 толгой хонин, 4 мянга гаран үхэр, 800 толгой гахай, 12800 тахяа, нугаһа, галуутай болохо. Адууһа малай тоо толгойн олошорхотой хамта, тэрээнһээ абтадаг ашаг шэмэнь нилээд ехэ болохо юм. Хэрбээ 1959 ондо 12200 центнер һү, 4026 центнер мяха, 501 центнер нооһо, хори мянган үндэгэ абаха байгаа һаа, 1965 ондо 26250 центнер һү, 9746 центнер мяха, 1100 центнер нооһо 81 мянган үндэгэ абаха болоно.

Мүн энэ үе соо ороохо таряанай, тэжээлэй ургамалай талмай нилээд үргэдхэгдэхэ, ургасань дээшэлхэ байха. Колхозой мүнгэн олзо 1958 ондо 4,5 миллион түхэриг байһан аад, 1965 ондо 12 миллионһоо дээшэ болохоор хараалагдана.

Долоон жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэл соогуур түрүүшүүлэй зэргэ улам үргэдэнэ. Колхоз, аймаг соогоо түрүүлжэ ябаһан Һадаригай гүүртын һаалишад табан һара соо үнеэн бүриһөө 600 шахуу литр һү һаагаа. Гэхэтэй хамта, түрүү һаалишад Намжилма Цыбикова, Людмила Житихина, Мария Петрова гэгшэд үнеэн бүриһөө 800—1000 литр һү һаагаад, 300 жэлэй һайндэрые ажалай ехэ бэлэгтэйгээр угтахаяа байна.

Мүн тиихэдэ хоёрдохи бригадын хонишон Цыбикдоржо Цыжипов 380 хониһоо 440 хурьга абажа түлжүүлээ. Хонишод Нима Цыдыпов, Дарижап Лупилова, Цыретор Батуев болон бусад эрхим ажалаараа суутай болоод байнхай.

Эгээл иигэжэ, түүхэтэ долоон жэлэй түсэбөөр ажаллажа ороһон «Дружба» колхозойхид түүхэтэ ойн баярай найрта бэлэг болгон, шэнэ амжалта туйлажа байнад.

Ц. Дандаров.

Ярууна.

Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» артелиин бүд нэхэлгын цехын хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ мүрысэжэ, июнь һарынгаа даалгабариие болзорһоонь нэгэ үдэрөөр урид дүүргээ. **Зураг дээрэ:** цехын хүдэлмэришэн Л. И. Васильева үдын забһарлалгын үедэ партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй материалтай хүдэлмэришэдые танилсуулжа байна.
Л. Хайдуровай фото.

Һайндэрые иигэжэ угтахамнай

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһэнһээ хойшо 300 жэлэй ойе угтуулан Кударын аймагай ажалшад колхозуудаа болбосон түхэлтэй болгохын тула ехэхэн хүдэлмэри хэнэ.

Мүнөө жэлдэ аймаг доторнай Культурын 3 байшан, 4 клуб болон хэдэн культбаза баригдахаар хараалагданхай. Культбазануудые Ленинэй, Ранжуровай, Куйбышевай нэрэмжэтэ, «Путь Октября», «Дружба» колхозууд барижа байна. Һаяхан Кудара-Сомон тосхондо үхибүүдэй садай гэр ашаглалгада оруулагдаба.

Кировэй нэрэмжэтэ колхоз өөһэдынгөө мүнгэн зөөреэр (түрүүлэгшэнь А. С. Перевалов, парторганизациинь секретарь И. В. Кривогорницын) Ивановка тосхондо эхин һургуулиин гэр бариа. Оёдолой, сабхиин мастерскойтой, парикмахерскатай, бусадшье түхеэрэлгэнүүдтэй ажалшадые хангалгын хоёр дабхар гэр Тамир тосхондо тус колхозойхид барижа дүүргэхэнь.

Һайндэр болотор аймагай эмхи зургаанууд болон колхозни гуудай гэрнүүдэй хажуугаар палисаднигууд баригдаха юм. 20 гаран мянган модод һуулгагдажа, дүүрэхэ дүтэлөө. Убур-Киреть тосхоной үндэр наһатай үбгэд тусхай бригада эмхидхээд, энээндэ ехэ туһа хүргэһэн байна. Жэшээнь, үбгэд Д. Ф. Яковлев, В. Е. Савиновский, И. И. Кривогорницын, И. Я. Коротков, Ф. А. Кривогорницын гэгшэд ажалдаа шалгараа. Эдэнэй жэшээгээр Алтай, Тамир гэжэ дүтэ шадарай тосхон һууринуудай үбгэд колхозоо болбосон түхэлтэй болгохын тула мүн лэ оролдоно.

Колхозуудай правлени болон партийна организациин туһаламжаар, эдэбхитэд, хүтэлбэрилэгшэдэйнгээ оролдолгоор аймагай библиотекэ, хүдөөгэй клубууд ажалдаа зарим тэды амжалта туйлажа шадаа.

Улзытын хүдөөгэй клубые даагша Д. Батомункуев, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин гүүртын дэргэдэхи культбазые даагша нүхэр Данжуров, Ехэ Кударын клубые даагша Г. Колодин болон бусад партиин XXI съездын гайхамшагта шиидхэбэринүүдые колхозуудай хайшан гээд бэелүүлжэ байһан тушаань һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, харуулан ойлгуулгын стенднүүдые эмхидхэдэг юм.

Алтайн хүдөөгэй клубые даагша нүхэр Данжуров «Манай тосхон Совет засагай үедэ хайшан гэжэ хубилааб» гэһэн темээр вечер үнгэргэхэеэ бэлдэжэ байнхай. Энэ вечертэ нютагтаа анха түрүүн колхоз эмхидхэлсэгшэд, залуушуул уригданхай. Совет засагай үедэ таниг дашагүй болотороо тосхонойнгоо түхэл шарайн хубилһан тухай колхозой анха түрүүшын түрүүлэгшэ нүхэр Будаев тэндэ хөөрэжэ үгэхэ юм.

Аймагай библиотекэнүүд һүүлэй үедэ хүдэлмэреэ эрид һайжаруулжа шадаа. Алтайн хүдөөгэй библиотекэ Х. Намсараевай «Үүрэй толон», Ж. Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала», Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо» гэһэн романуудаар, Бага Кударын хүдөөгэй библиотекэ (даагшань Т. М. Москвитина) Космодемьянскаягай «Зоя ба Шура тухай повесть», Штеренбергын «Тэрэнэй ханинар» гэһэн номуудаар уншагшадай конференцинүүдые һонирхолтойгоор үнгэргөө.

Аймагай центрын үхибүүдэй библиотекэ эдир уншагшадтаа һонирхолтой номуудые дурадхажа уншуулхаһаа гадна, ажал хүдэлмэритэйнь танилсуулхаяа тэдэнтээ хамта колхозуудта гарадаг юм. Республикын солото кукурузашан Дампиловай хүдэлмэрилдэг Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, баян дүй дүршэлтэйнь үхибүүд танилсаа. Хүдөө ажахын түрүүшүүлые библиотекэдэ урижа хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэдэг.

Гэхэтэй хамта, гурбан жэлэй соёлой добтолго ябуулгада зарим тэды дутагдалнууд ушарна. Улзытын сомоной Совет (түрүүлэгшэнь Хойлоков) тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо ябадалда анхаралаа үшөөл багаар хандуулна. Аймагай худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд саарһа, шэрэ, улаан бүд гэхэ мэтээр культурын гуламтануудые хүсэд хангана гүй.

С. Бадмаев,
Кударын аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

СССР ОРОНОЙ ХҮБҮҮМБИ, СЭДЬХЭЛ ҺАНАА ОМОГТОЙБ, СЭСЭН ПАРТИ БАГШАТАЙБ, СЭСЭГ НАМАА ДАЙДАТАЙБ

(„Сэсэн мэргэн багшатайб" гэжэ шүлэгһөө)

Арадтаа хүндэтэй, ахамад уран зохёолшо Х. Н. Намсараевай 70 наһанай ойдо

АРАДАЙ ДУУША

Бурядай ахамад уран зохёолшо Хоца Намсараевич Намсараевай 70 наһа гүйсэһэн ойе республикымнай ажалшад мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна. Һаядаа баһа нэгэ ехэ һайндэр—Россиин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһэнһээ хойшо 300 жэлэй түүхэтэ ой болохонь. Хоорондоо ямаршье холбоогүй гэжэ һанамаар энэ хоёр үдэрэй нэгэ доро шахуу тэмдэглэгдэһэниинь ушар удхаараа холбоотой гэхэдэ болоно. Ород, бурят арадуудай хани барисаанай һайндэртэй уран зохёолшын 70 наһанайнь ой тудалдахадаа, энэ агуухэ хани нүхэсэлэй һайн үрэ дүнтэй байһые гэршэлнэ, тудалдаха ёһоороол тудалдана бшуу. Үндэр наһата уран зохёолшодо барюулагдаһан баглаа сэсэгүүд өөрынь баярлуулхатаяа хамта, арадуудай һайндэрые шэмэглэн гоёолсохо байха гэжэ һанагдана.

Октябриин хубисхалһаа хойшо, ород, бурят арадуудай хани барисаан улам бэхижэжэ байгаа совет үедэ Хоца Намсараевич урган гаража, үнэхөөрөө арадай уран зохёолшо, залуу бурят уран зохёолой омогорхол болоһон байгаа бшуу. Манай үндэһэн уран литературын бүхы туйлалтанууд Хоца Намсараевай нэрэтэй таһаршагүй холбоотой. Мүнөө дала наһанайнь ойе тэмдэглэжэ байһан хүмнай уран зохёолой хүгжэлтэдэ нилээд ашатай туһатай юумэ хэһэн байха. Х. Н. Намсараевай аша габьяань ехэ: бурят хэлэн дээрэ лирическэ, политическэ шүлэгүүдые бэшэжэ эхилэгшэдэй нэгэн юм. Х. Намсараев аһан түрүүн хорон хошон үгэтэй поэмэ бэшэһэн габьяатай («Үбгэн гэлэнэй үгэ»). Хорёод онуудай үеэр үльгэр болон хошон үгэнүүдые найруулан бэшэжэ, баяд, ноёдые, лама бандинарые наадалһан рассказай эхи табяа бэлэй. Прозоор бэшэгдэһэн ехэ зохёолнуудай (повестиин, романай) бии болохгодо Хоца Намсараевич мүн лэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна.

Бурядай совет үеын уран зохёолой һая бии боложо байхада, Хоца Намсараев зохёолнуудаа бэшэжэ эхилһэн юм. Манай уран зохёолой һаяхан үндэһэлөөд, угаа түргөөр урган дэбжэлгэдэнь Х. Н. Намсараев ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа. Арад зоной ажабайдал, уй гашуудал, баяр жаргал, хүнүүдэй абари зан, гоё һайхан байгаали анха түрүүн нүхэр Намсараевай зохёолнууд соо зураглагдаһан байдаг. Он жэлнүүдэй ошоһон, үе сагай үнгэрһэн хойно Бурядай урдын байдалай һүүлшын һүни, сүлөөтэ сагай түрүүшын үглөөгүүр ямар байгааб гэжэ залуу үетэмнай Хоца Намсараевичын зохёолнууд сооһоо мэдэжэ абаха ха юм. Аралжаа наймаа хэхэ аргаа һалаад, үхэл хосоролойнгоо дүтэлхые мэдэһэн үбгэн гэлэн, тэнэг ноёд, бэлэн олзо омог бэдэрдэг, ажал хүдэлмэри хэдэггүй бандинууд, Бадма мэтын хэрзэгы шэрүүн баяшуул байһан юм гэжэ мэдэхэ болохо.

Шэнэ байдалай түрүүшын үглөөгүүрые арад зомнай хайшан гэжэ угтаа һэм гэжэ хойто үеынхид мэдэхэ болохо.

Хоца Намсараевай үгэнүүд бурят хэлэндэ шэнэ урасхал боложо ороһон байдаг. Х. Н. Намсараевай хэлэн арадай аман зохёолой хэлэн шэнги баян, гоё һайхан, удха түгэлдэр юм. Тэрэнэй зохёолнууд соохи эли тодо сасуулганууд, хурса хурдан, удха түгэс үгэнүүд манай бурят хэлые ехээр баяжуулаа. Намсараевтал адли хурса хэлэтэй уран зохёолшод үсөөн юм. Уран зохёолшын «Норбо Шагжа хоёр» гэһэн хүхюу новеллэ соо хоёр тоомгүйшүүл тухай иигэжэ хэлэгдэнэ: «Эдэ хоёрой үргэ аманиинь гэжэ үлирбэ, хайша шэнги, үзэһэн хараһан юумэеэ үлгэжэ, дэгээдэжэ ябуулдаггүй, үйлэ муутай хорон хошон хоёр һэн ха». Хоца Намсараевай хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ байһан газарта уруу дуруу, хон жэн байдаггүй гэжэ ойро дүтынь хүнүүд һайн мэдэхэ: уран гоё үгэнүүдынь уһа ехэтэй булаг мэтэ, хаанань байһанаа гарана гээшэб гэжэ һанахаар, наада энеэдэ гарган, хүхюунээр зэдэлжэл байха.

Уран зохёолшо, олониитын ажал ябуулагша, бэлигтэ бурят хүбүүн Намсараев бурят арадай баян бэлигэй, һүбэлгэн бодолой бодото гэршэнь болоно.

Октябриин хубисхал боложо, бурят арадые шэнэ замда оруулаад, Хоца Намсараевич шэнги хүнүүдые уран зохёолшо болгожо, үргэн харгыда гаргаа гэжэ һанахадаа, түрэл партидаа, Совет засагтаа баяр хүргэхэ дуран хүрэнэ.

Уран зохёолшо Х. Намсараев дала наһатай болобошье, уран бэлигэйнгээ далайн улам гүнзэгыржэ байһан үедэ ажаһууна.

Хүндэтэй, суутай Хоца Намсараевичнай үшөө олон, удха түгэлдэр зохёолнуудые бэшэжэ, арад зоноо баясуулаг лэ!

А. Соктоев,
хэлэ бэшэг шэнжэлхэ эрдэмэй кандидат.

ХОЦА НАМСАРАЕВАЙ НОМУУД

1929 ОН—**Хубилзаганын хурисал.** Рассказ.
Мүлхидэг лама, мүргэдэг хонин. Рассказ.
Үнэшэдэй үхэл. Рассказ.
1930 ОН—**Үмсэ ба хамта.** Рассказ.
Хара шарайта. Рассказ.
Эзэн ба богоол. Рассказ.
1935 ОН—**Цыремпил.** Повесть.
1936 ОН—**Тиимэ байгаа.** Рассказууд.
Аламжа Мэргэн.
Цыремпил. Повесть. Хоёрдохи ном.
1938 ОН—**Нэгэтэ һүни.** Повесть.
Харалтуур хаан.
1940 ОН—**Айдархан,** Поэмэ.
Сагаадай Мэргэн хүбүүн Ногоодой Сэсэн басаган хоёр. Эпическэ поэмэ.
1941 ОН—**Алтан Хүбшэргэй.** Рассказ.
Шэлэгдэмэл шүлэгүүд.
1942 ОН—**Илалта.** Шүлэгүүд ба дуунууд.
Илалтын туяа. Повесть.
1943 ОН—**Ногоодой Сэсэн басаган.**
1944 ОН—**Абын ангууша хүбүүхэй.**
1945 ОН—**Дүүдэй баатар.**
Зүрхэнэй ошон. Шүлэгүүд.
1946 ОН—**Алтан зэбэ.** Повесть.
1947 ОН—**Жаргалай жэмэс.** Шүлэгүүд.
Нэрэгүй Нэхытэ. Онтохон.
Бурят оньһон үгэнүүд.
Би магтанаб.. (Шүлэгүүд) Ород хэлэн дээрэ.
1948 ОН—**Шэлэгдэмэл зохёолнууд.**
1949 ОН—**Шэлэгдэмэл шүлэгүүд.**
Эдиршүүд. Повесть.
1950 ОН—**Пьесэнүүд. Эжэл гурбан нүхэд.** Повесть.
Үүрэй толон. Роман.
Дүүдэй баатар. Д. Успенскиин ород хэлэн дээрэ оршуулга.
Алтан хабар. Ород хэлэн дээрэ И. Френкелиин оршуулга. Москва, «Советский писатель».
Повестьнууд. Ород хэлэн дээрэ Москва, «Советский писатель».
Алтан зэбэ. Повесть. Ород хэлэн дээрэ. Москва.
1951 ОН—**Рассказууд.**
1954 ОН—**Үбгэн гэлэнэй үгэ.** Поэмэ.
Тэршээхэн унаган.
1955 ОН—**Шажан мүргэл гэдэг юун гээшэб?**
1957—ОН—**Суглуулагдамал зохёолнууд.** Нэгэдэхи том.
1958 ОН—**Суглуулагдамал зохёолнууд.** Хоёрдохи том.
Суглуулагдамал зохёолнууд. Гурбадахи том.
Суглуулагдамал зохёолнууд. Дүрбэдэхи том. Повестьнууд, статьянууд.
1959 ОН—**Суглуулагдамал зохёолнууд.** Табадахи том.
Тайшаагай ташуур. Драма. Е. Феличевэй оршуулга, Москва.
Урихан хабар. Шүлэгүүд, рассказууд. Улаан-Баатар. 1956 он, 97 нюур. (Монгол хэлэн дээрэ).
Эжэл гурбан нүхэд. Повесть. Хүхэ Хото (Дотор Монгол). 1956 он.

Н. Дугаров бүридхэн суглуулба.

Үхибүүдэй дурладаг үбгэн

Уран зохёолшо гээшэ хүгшэншье, залуушье хүнүүдтэй, мүн үхибүүдтэйшье үүри байдаг юм.

Манай ахамад дууша Хоца Намсараевич Намсараев баһал ямаршье наһатай хүнэй хүндэлдэг нүхэрынь болонхой. Бидэнэр үхибүүн ябахадаа «Айдархан» гэжэ поэмыень уншажа, эдир пионер Айдарханай образдо алишье талаараа адли болохо гэжэ оролдодог һэмди. «Эжэл гурбан нүхэд», «Алтан зэбэ» «Тэршээхэн унаган» гэхэ мэтэ үхибүүдтэ зорюулһан номуудынь мүн лэ айхабтар һонирхолтой.

Ч. Дарибазарон, Б. Лайданов,
студентнэр.

БУЛТАНАЙМНАЙ БАГША

Хоёр гурбан дэбтэр соо дүүрэн бэшэгдэһэн шүлэгүүдээ олондо мэдээжэ болоһон уран зохёолшо Хоца Намсараевта харуулжа, шүүмжэлэл ажаглалтыень дуулахаяа 1937 оной зун, июниин 27-до Улан-Удэ ерээ бэлэйб.

Тиихэдэ, хорин жэлэй саана, һүзэгтэй хүнэй дасанда ороһон шэнгеэр ябажа, хүндэтэ поэдэй байрада ороһоноо мүнөө тодоор һанадагби. Теэд орон гэхэдэмни, тиимэ ехэ зүрхэ алдама, айдаһа хүрэмэ юумэ байбагүй. Халзан томо толгойтой, шэнгэбтэр һахалтай хүн хүдөөһөө ерэһэн колхозник айлшадаараа сай ууже һуугаа һэн.

Тэрэ үеэр «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ хэблэгдэһэн хэды шүлэгүүдыемни Хоца Намсараевич мэдэхэ байһан байжа, намда нэгэ талаараа ехэл аятайшье, мүн нэгэ бага айдаһатайшье шэнги болобо.

Арад зондоо суутай уран зохёолшо ажалладаг кабинедтээ ошоод, асарһан шүлэгүүдыем ехэл наринаар шалгажа, шүлэг бүхэнииемни хаража, тус тустань сэгнэлтэ үгэхэ гэжэ һанаһан байгааб. Теэд тиимэ юумэ тохёолдоогүй.

— Чимит, зай наашаа ерэл даа... Эгээл һайн гээшэ ха гэжэ һанадаг шүлэгөө уншал даа,—гээд алдарта поэт намда хандаба. «Нарһан» гэжэ шүлэгөө уншажа эхилбэб.

Бүдүүн сэхэ бэетэй,
Бүтүү хүхэ шэлбэһэтэй,
Арадайм ажалда туһатай
Арьягар улаан нарһамнай...

«Нарһан» гэжэ шүлэгөө уншаад байхадамни, һайн гэжэ өөрымни һанадаг үшөө хэдэн шүлэг уншуулба. Тиигээд:

— Өөрынгөө эгээл муу гэжэ һанадаг шүлэг уншал даа,—гэжэ намда хандаа бэлэй.

— Хамаг муу шүлэгүүдээ гэртээ, Тарбагатайдаа орхёод ерээ хүн аабзаб даа... Муу гэжэ һанаһан шүлэгөө Танда юундэ асарха һэн биб,—гээд, тэндэ байгшадые энеэлгэн, нюурайнгаа үб улаан болоһые хасарайнгаа халуу бусалһаар туҳайлаа гээшэ һэн хаб.

— Нэгэ һайн шүлэг бэшэһэн аад, гээжэрхиһэн хүмби... Теэд тэрэ шүлэгөө ехэл шаналагшаб. Һанажа дахин бэшээ һаа һайн аад, һананагүйб,—гэжэ юундэшьеб хэлэбэб.

— Гээгдээл хадаа гээгдээ... Муу шүлэг хадаа толгойдошни тогтонгүй, ошонгоо ошоо гээшэ, бү шанала... гэдэргээ ходо хараһан хүн бирагшагүй, холо ошогшогүй,—гэжэ Хоца Намсараевичын зааһание мартадаггүйб.

Тэрэ үедэ Х. Намсараев Зүүн Сибириин культурын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанда ошоод ерэһэн байжа, тэндэһээ асарһан, тусхай гаршагтай ногоон блокнот бэлэглээ һэн. Тэрэ блокнодой эхин хуудаһанда «Эрхим уран бэшэгшэ Чимит-Доржи Цыдендамбын доро өөрынгөө зохёолнуудые эршэмтэйгээр бэшэхыень дурадхажа, баясхалангай тэмдэг болгон баринаб. Үбгэн Хоца Намсарайн» гэжэ бэшээ бэлэй.

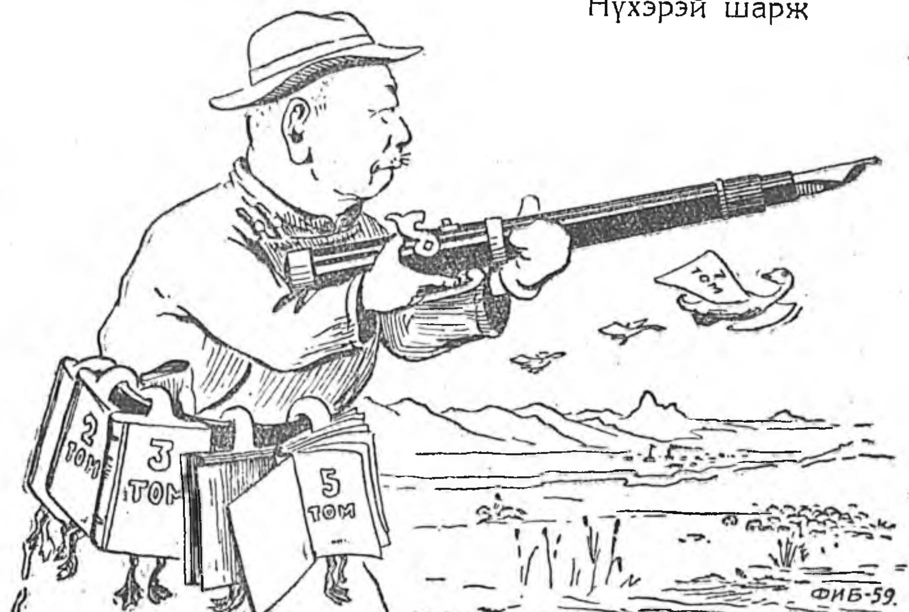
Тэрээнһээ хойшо зохёол бэшэхэдээ Хоца Намсараевичын үндэр эрилтые ходо һанадаг, манай эгээл ехэ мэргэжэлтэй, олондо хүндэтэй Хоца Намсараевич Намсараевай ажаллаһандал адляар ажаллахые оролдон эрмэлзэдэгби.

Манай республикын уран зохёолшодой дунда наһаараа бултанһаамнай ахашье һаа, харин уран творчествынгоо һайхан дүлэнэй бадаралгаар бултанһаамнай һаруул тодо, бултанһаамнай эдир залуу хүндэтэ Хоца Намсараевич багшаяа дала наһанайнь үдэрөөр амаршалнабди!

Чимит Цыдендамбаев.

СУУТАЙ АНГУУШАН

Нүхэрэй шарж

Ф. Балдаевай зураг.

Һанахада һайхан даа...

Эгээл 14 жэлэй саада тээ бурят драмын театрын артист болонхой, «ажал наһан хоёроороо аһан залуухан» гэлсүүлжэ ябахадамни, һорьмоһо урал хоёрой няалдашахоор хүйтэн жабартай үдэшын болоһые һананаб... Харин тиихэдэ бурят драмтеатр соо аадар бороогой адхаржа байһандал альга ташаан шааяжа, хүн бүхэнэй шэг шарай зунай намжаа сагта һалбарһан сэсэгтэй, хүхюу баяраар халинхай байгаа һэн. Энэ хадаа уран зохёолшо Хоца Намсараевич Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэжэ зүжэг манай үеын зон нүхэд хаража, бурят зоной үнгэрһэн барга байдалые бэлигтэ уран зохёолшын үнэн тодоор хэлэжэ үгэһэнэйнь баяр—альга ташалган болоһон байгаа.

Иимэ нэгэн үдэр—минии творческо ажалай эхин залаа боложо, би тэрэ пьесэдэнь Гончик үбгэнэй роль наадажа захалаа һэм. Мүнөө минии пьесэ бэшэжэ һураһан замай булаг эхин энэ үдэр гээд һанахадамни, буурал толгойтой, дала наһатай Хоца Намсараевичын хурса арюун шарай нюдэндэмни заабол харагдадаг.

Үндэр наһатай багшамни үшөө ута наһа наһалжа, хурдан хурса гүүрһаар хуушанай үлэгдэлые баллажа, мэргэн сэсэн ухаагаараа малша, таряаша ажалшадаа магтахыетнай юрөөнэб! **Д. Батожабай.**

Цырен-Дулма ДОНДУКОВА

Хоца Намсараевичта

Баранда баабай болоһон,
Багса далаяа тоолоһон,
Арадай замаар аяншалһан,
Аба Хоца Намсараевич.
Үндэр наһан
Үһэнэй сагаан
байгаал юм бэзэ,
Үргэн арадайнгаа
туһын түлөө
хүдэлхэдөө залуул һаа.
Булад гүүрһаа булаглуулаат,
Бурят ороноо сэсэглүүлээт.
Арад зонойнгоо сэдьхэлдэ
Алим жэмэс ургуулаат.
Үндэр наһан
Үһэнэй сагаан
байгаал юм бэзэ,
Үргэн арадайнгаа
туһын түлөө
хүдэлхэдөө залуул һаа.
Алтан мүрөөр шүлэглөөт,
Алдарта партияа дуулаат.
Агуухэ ажалай дэбжэлтэдэ
Аха дүүнэртээ уряалаат.
Үндэр наһан
Үһэнэй сагаан
байгаал юм бэзэ,
Үргэн арадайнгаа
туһын түлөө
хүдэлхэдөө залуул һаа.
Хонин хүнжэлһөө ходорһон
Хорёодой бурядай хүбүүнтэ.
Хотогор эхэ нютагтаяа
Коммунизм тээшэ алхалаата.
Үндэр наһан
Үһэнэй сагаан
байгаал юм бэзэ,
Үргэн арадайнгаа
туһын түлөө
хүдэлхэдөө залуул һаа.

Сэсэн Коммунис партидаа сэдьхэл зүрхөө үгэнхэй

Хоца Намсараев бурят уран зохёолой үргэн үүдэ сэлиһэнһээ хойшо Коммунистическэ партиин, багша Ленинэй зааһан арюун замаар дабшанхай. Хорёод гаран оной үеэр бэшэһэн «Ула зула хоёр» гэжэ зохёол соонь иигэжэ хэлэнэ;

Агуухэ Ленинэй ашаар,
Алдарта партиин замаар
Хүдөө бидэ ажалшад
Хүл дээрээ тэнжэжэ,
Хүндэтэй эрхэ сүлөөгөөр
Хүсэтэй халуун тэмсэлээр
Үнэн бодото байдалые
Үнэхөөр туһатай юумые
Хараа болгон абабабди...

Үбгэн дуушын партидаа, Ленин багшадаа зорюулһан магтаал шүлэгүүдые уншахадаа, урма зоригни улам бадарна.

Б. Гармаев,
Хоринн аймагай Хасууртайн һургуулиин багша.

Ажалда уряална

Хоца Намсараевай зохёолнууд соо совет хүнүүдэй баатар габьяата ажал уран хурсаар зураглан бэшэгдэнхэй. Х. Намсараевич хүнүүдэй образ гаргахадаа, тэмсэл соогуур ажалай орьёлоон соогуур ябуулан харуулдаг. Уран зохёолшын олохон шүлэг, повесть, статьянуудынь «Ажал гээшэ жаргал» гэһэн мүнөө сагай гол тодорхойлгоһоо үндэһэ абанхай юм.

«Ажалай дуунайнь» уряа мүрнүүдые уншахам:

Ажал хүдэлмэреэ амжан хэел,
Арга шадалаа гарган оролдоёл!

Дулмажаб Содномова,
«Эрдэм» совхозой хүдэлмэришэн.

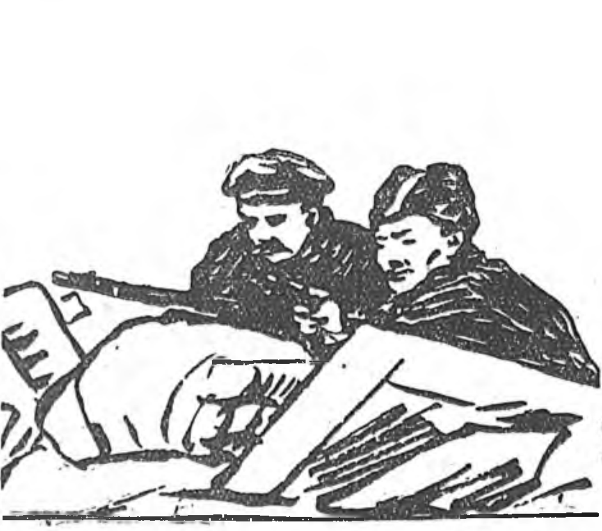
«ЦЫРЕМПИЛ»

— Айлшад, эндэ һуужа сай уугты,— гэжэ тортогоүйхэн буряд хэлээр тоб байса хэлэжэрхинэ.

Пушаал Баашхын хүгшэнэй бурядаар хэлэхэдээ найртайе Цыремпил гайхаһан янзатай, нэгэ удаа нюурыень хараһанай һүүлдэ столдо һуужа, Бататайгаа хоюулаа сайлажа эхилнэ.

«ҮҮРЭЙ ТОЛОН»

Манай Цыремпил боро шинельтэй, малгайдаа һөөлжүүлжэ улаан лентэ уяһан, буутай, һэлмэтэй, бүһэдөө һомо граната зүүнхэй... Цыремпилэй ябалсаһан отряд нэгэ шулуун дэбдихэртэй үйлсын амые боһожо, бүлэг дайсадтай тулалдажа эхилээд, богонихон саг соо тэдэниие үй бута сохибо.

«ТАЙШААГАЙ ТАШУУР»

ХАТАН. Би тиигэжэ шададаггүй хүниинь гээшэлби, таамнай ламбагай хүн аад лэ, яагаа аягүйгөөр дуугарна гээшэбта?

ГҮРЭМБЭ. Тэрэшье тэдэ даа! Байза, тиигээд энээхэн гартаа һүрхэй ехэ модо оруулжархибалби, энээнииемни абажа туһалыт.

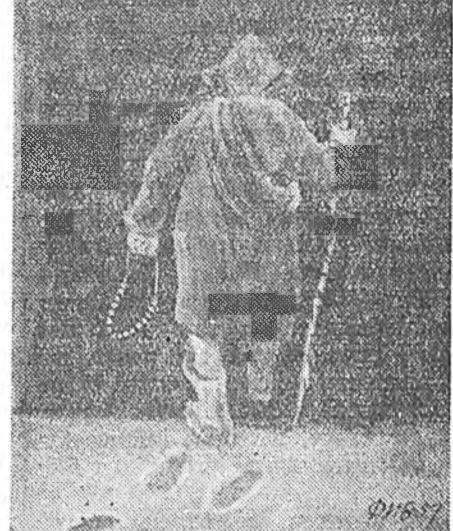
«НОЁНОЙ ХҮБҮҮН»

— Аа! Тэнэг эмэ өөрөө хамараа хазаһан аад, эрэ нүхэрөө хардажа байна хаямши! Шамайе ялалжа хэһээхэ хэрэгтэй,—гэжэ айхабтар ууртайгаар хашхарна. Ноёной тиигэжэ гуниран, хараан байхадань, хамараа хазуулһан эхэнэр мүргэнэ:

— Ноён, хайрлыт! Үнэхөөр эрэмни хазаа юм лэ даа...

«ҮБГЭН ГЭЛЭНЭЙ ҮГЭ»

Һаарамба болохо һанаатай,
Дооромбо болохо дуратай...
Оройгоороо соороһон
Обоодойгоо үмдэһөөр,
Оёдолоороо таһарһан
Орхимжоёо хэдэрһээр
Ябажа байнам даа,
Яба гайхагты.

Мүнөөдэрэй Улан-Удэ. Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ. Б. Поповой фото.

800 хүбүүд, басагад мүрысэбэ

«Труд» гэжэ һайн дуранай спортивна бүлгэмэй областной Совет промышленна предприятинуудай, мүн республикын городой, барилгануудай хүдэлмэришэдэй дунда городкигаар, волейболоор, футболоор түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө үнгэргэбэ.

Энэ мүрысөөндэ 800 гаран хүбүүд, басагад хабаадалсаа. Нэгэдэхи бүлэгтэ наадаһан «Байгал» командынхид һайнаар мүрысэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Хоёрдохи бүлэгтэ наадаһан эхэнэр волейболистнүүд дундаһаа Хурьбын леспромхозойхид нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна. Тэрэшэлэн 3—4-дэхи бүлэгүүд соохоо Зэдын комбинадай спортсменүүд, цементын заводой, Сэлэнгын модо ашаалха, буулгаха базын командануудай түрүү һууринуудые эзэлээ.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэгшэд Улан-Удэ городто сугларжа, «Труд» бүлгэмэй түрүү һууриин түлөө хүсэ шадалаа үзэлсэхэ болоо.

Уулзалганда түрүү һуури эзэлэгшэд «Труд» гэжэ бүлгэмэй Центральна Соведэй Сибириин, Алас Дурнын зонын мүрысөөндэ хабаадалсаха юм.

Н. Соловьев.

ШАТАР 12-дохи УУЛЗАЛГЫН ҺҮҮЛЭЭР

Республикын эхэ һайндэртэ зорюулагдаһан шатарай мүрысөөнэй 11, 12-дохи уулзалганууд үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөнэй 11-дэхи наадаһаа эхилхэдэ шатаршан Берсутский спортын мастер Быковтэй болдомжотой һайнаар наадажа тэнсээ. Черноскутовтай наадаһан үнинэй шатаршан Цыденов, Назимовтай наадаһан Пуртов гэгшэд абаһаар шанһаар доблохо, нүгөөдүүлээ шүүбэ. Тиигэжэ эдэнэр түрүүшынгээ очконуудые абаа. Шатаршад Могордоев — Галданов, Пронин — Голубев гэгшэд тэнсэһэн байна. Сумкин—Мункоев, Сампилов—Бурлов, Власов—Самарин гэгшэдэй парти хойшолуулагдаа.

Юһэдэхи уулзалганда хойшолуулагдаһан партиин наадагдахада Сумкин Бурловые шүүгээ.

Арбан хоёрдохи наадалганай эхиндэ Берсутскида Сумкин, Голубевто Сампилов, Быковтэ Галданов, Могордоевто Самарин, Власовта Пуртов, Черноскутовта Назимов, Бурловто Цыденов, Мункоевто Пронин шүүгдөө.

Үнгэргэгдөөд байһан арбан хоёр уулзалгын удаа спортын мастер Быков абажа болохо 11 очкоһоо 9,5 Берсутский 12-һоо 10, Власов 11-һээ 8, Могордоев 12-һоо 8,5 очкотой болоод ябана. В. Мамилов.

Сагай уларил, тарьяанай гараса тухай

Июниин хоёрдохи арбан хоногой туршада бүрхэг үдэрнүүд боложо, хура бороо ехээр ороһон байна. Мүн энэ үедэ ехээр һалхилаа.

10 үдэрэй туршада дунда зэргээр 11—14 градус дулаан байгаа. Республикын ехэнхи хубида ехээр дулаархадаа 26—28 градус болоһон байна.

Хойто аймагуудта газарай хүрьһэн бага зэргэ хүрэһэн байгаа. Үнгэрэгшэ арбан хоногой туршада хаа хаанагүй хура бороон ехээр ороо. Кабанскда—148, Тарбагатайда—98, Торидо—26, Хоридо—96, Мухаршэбэртэ—83, Бичурада—80, Кудара-Сомондо — (Хамнигадай) —79, Улан-Удэдэ—74, Байкало-Кударада (Нестерово)—65, Тохойдо (Сэлэнгын аймаг)—52, Онохойдо—47, Юрөөдэ (Сэлэнгын аймаг), Оронгто—46—46, Селенгинскдэ, Горячинскда—44—44, Кяхтада—34, Хэжэнгэдэ—31, Шэнэ Хүрьбэдэ, Нарһатада —30—30 миллиметр, республикын бусад газар дээрэ 21—26 миллиметр уһатай бороо хура ороһон байна. Гадна Романовкада (Яруунын аймаг)—17 миллиметр, Цакирта—13, Нижне-Ангарскда—9 миллиметр уһатай бороо ороо.

Июниин хоёрдохи арбан хоногой эхин багаар (июниин 11—13-да) ехэ уһатай аадар ороһон байна. Тэрэ үедэ Хори тосхондо 65 миллиметр, Кабанскда—60 миллиметр, Кудара-Сомондо, Бичурада —49—49, Улан-Удэдэ—33 миллиметр уһатай бороо нэгэ сүүдхын турша соо ороһон байгаа.

Хура борооной ехээр ороһон дээрэһээ газарай хүрьһэн ехээр дэбтээ. Энээнтэй дашарамдуулан талха таряан һайнаар гаража эхилбэ. Июниин хорёодоор хабарай шэнииеэ эшэлжэ, 20—35 сантиметр болоһон байна. Намарай хара таряан сэсэглэжэ, 60—90 сантиметр үндэр болоо. Кукурузын гурбадахи набшаһаниинь гаража байна. Талха таряанай гараса һайн. Хартаабха хаа хаанагүй гараа.

Г. Александрова.

Лесотехническэ техникум шэнэдхэн хубилгагдахань

Залуушуулда тусхай мэргэжэл олгохо асуудалаар абтаһан Хуули соо техникумүүдэй хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгаха, һуралсал ажал хоёрой хоорондохи алгасалые усадхаха, техникум дүүргэһэн хүнүүдэй теоретическэ ойлгосые, ажалай дүй дуршалые үндэр хэмжээндэ гаргаха гэжэ заагдаһан байна.

Тус Хуулиие бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ бидэнэй нангин уялга мүн гэжэ тоолоод, манай Улан-Удын лесотехническэ техникумэй хүдэлмэрилэгшэд шэнэдхэн хубилгаха хүдэлмэреэ гурбан жэлэй туршада дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Электротехникээр, машина болон транспортаар хэшээлнүүдые хэхэ тусхай кабинедүүдые бии болгообди, мүн трактор, автомобиль, бензинэй моторoор хүдэлдэг хюрөө гэхэ мэтэ ажалай багажа зэмсэгүүдые бүлэг студентнэртэ даалгажа үгөөбди. Студентнэр харюусалгадаа абаһан техникэдээ зэн ёһоор хандадаг, эбдэрээ һаань — дары заһабарилдаг, сэбэрээр хадагалаад байхаһаа гадна, ажалай зэр зэмсэг, машина хэрэгсэлые нягтаар гамнадаг болонхой. Студентнэр улаан гараараа барижа ажалладаг зэмсэг, машинаяа һайнаар мэдэдэг, орёо оньһыень ойлгожо абадаг байна.

Манай техникум промышленна продукци гаргадаг мастерской барихань. Һуралсал-үйлэдбэриин корпусой барилга энэ жэлдэ захалха юм, мүнөө пилорама тодхогдоод, модо шэрдэхэ, хабсарха цехүүд хүдэлжэ эхилээ. Эдэ мастерскойнуудта хэрэглэгдэхэ бэлэн модон ойһоо шэрэгдэжэ байдаг болохо. Студентнэр өөһэдөө модо бэлдэхэ, тиигээд тэрээгээр мебель хэхэ байна.

Мүнөө һуралсалай шэнэ түсэб табигдажа байнхай. Тэрэ түсэбэй ёһоор, ажал һуралсал хоёрой алгасалые усадхаха хэдэн хэмжээ-ябуулга хараалагдаа. Хоёр жэл хахад соо теоретическэ һуралсал гараһанай удаа залуушуул хоёр жэл леспромхоздо хүдэлжэ байгаад һураха юм. Тиихэдээ лесотехническэ техникумдэ һураха болзор дүрбэн жэл хахад болохо. Һуралсалай болзор урдынхиһаа хахад жэлээр һунаагдахань. Тиигэбэл бүри һайн мэргэжэлтэд ой модоной ажахыда эльгээгдэдэг болохо.

Тусхай дунда һургуули, техникумүүдые шэнэдхэн хубилгахада элдэб түхеэрэлгэ, хэрэгсэл айхабтар шухала болоно. Тэдэ бүгэдые худалдажа абаха, гэр байра, мастерской бариха мүнгэ Бурядай экономическа районой совнархоз багаар үгэнэ. Һуралсалай корпус, хамтын байра, мастерской гэхэ мэтын проектнүүдые Бурпроект табиха хэлсээтэй аад, тэрэнээ удааруулна. Тиимэ шалтагаанһаа боложо, барилгын хүдэлмэри һаатаад байна.

Улан-Удын лесотехническэ техникумые шэнэдхэн хубилгаха хүдэлмэри түргэдхэжэ, парти, правительствын гаргаһан гайхамшаг тогтоолые бэелүүлхэ хэрэгтэмнай Бурядай совнархоз һайса туһалаг лэ.

Г. Петушкин,
Улан-Удын лесотехническэ техникумэй директор.

Хилын саанаһаа

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн тухай

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хэһэн мэдүүлгэһээ

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэри тухай манай орондо ехээр һонирходог, мүн энээн тушаа хэблэлэй түлөөлэгшэнүүдһээ асуудалнуудай ородог дээрэһээ зүблөөнэй хүдэлмэриин түрүүшын шатын эсэс багта ямар байдалай тохёолдоһон тухай, саашадаа зүблөөнэй хэр урагшатай байха тухай СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко мэдүүлгэ хээ.

Женевэдэхи зүблөөнэй түрүүшын неделинүүдэй хүдэлмэри тухай А. А. Громыко мэдүүлгынгээ эхиндэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Энэ үедэ Германитай эбэй договор баталха тухай асуудал хаража үзэгдэһэн, тус асуудалаар баруун гүрэнүүдэй хараа бодол шагнагдаһан байна.

Германитай эбэй договор баталхаһаа баруун гүрэнүүдэй арсадагынь энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэбэ гэһэн удхатай бэшэ юм гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлээ. «Ниитэ Германиин правительствотай гү, али бүхы Германиие түлөөлһэн ондоошье бүрин эрхэтэй органтой эбэй договор баталха гээшэ энэ асуудал һайнаар шиидхэһэн хэрэг болохо байна гэжэ бидэнэр тоолонобди. Иимээр эбэй договор баталжа шадаагүй гээшэ һаа, иимэ договор мүнөө бии байһан Германиин өөһэдын мэдэлтэй хоёр гүрэнтэй баталагдаха ёһотой. Германиин хоёр гүрэнтэй эбэй договор баталха хэрэгтэ ээрхэг түримхэйшүүл болон хархис этэгээдүүдэй һаад ушаруулаа гээшэ һаань, Германиин Демократическа Республикатай эбэй договор баталхаһаа бэшэ ондоо арга үлэхэгүй байна» гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев 1959 оной июниин 19-дэ мэдүүлээ һэн.

Һүүлшын неделиин турша соо зүбшэхэ зүйлэй хоёрдохи асуудалда, тусхайлбал, Берлинэй асуудалда зүблөөн гол анхаралаа хандуулһан байна. Зүгөөр баруун гүрэнүүдэй министрнүүдэй хараа бодолһоо уламжалан, Баруун Берлинэй асуудалые таатайгаар шиидхэхэ тухай үгэеэ ойлголсоогүйбди гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Баруун Берлиндэхи эзэмдэлгын гуримые мүнөөнһөө зайсуулхые баруун гурбан гүрэнэй арсаһан дээрэһээ, үгэеэ ойлголсохые оролдон, Женевэдэхи зүблөөнэй забһарлалга хэхын урда тээ Советскэ правительство Берлинэй асуудалаар шэнэ дурадхал оруулһан байгаа. Тэрэнэй ёһоор Баруун Берлин тухай дүрбэн гүрэн—СССР, США, Англи, Франци тусхай болзор соо саг зуурын хэлсээ баталха ёһотой байгаа.

Берлинэй асуудалаар советскэ шэнэ дурадхалнууд тухай А. А. Громыко дэлгэрэнгыгээр тогтохо зуураа, эдэ дурадхалнуудые баруун оронуудта хазагайгаар тайлбарилдаг ушарай үсөөн бэшэ гаргадаг, мүн баруун гүрэнүүдэй гүрэнэй ажал-ябуулагшадай иимэ тайлбари үгэдэг байһанда А. А. Громыко тусгаар анхарал хандуулаа. Советскэ дурадхалнуудые шүүмжэлэгшэд, хэтэрхэдээ, Советскэ Союз Баруун Берлиниие «эзэлхые», тэндэхи хүн зоной «эрхэ сүлөөе» хаһахые хүсэнэ гэһэн хэбэртэйгээр шашалдадаг гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр тэмдэглээ.

Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэри тухай хэлэхэдээ, эбэй договор тухай, Баруун Берлин тухай асуудалнуудаар хэлэгдэһэн үгэнүүд антигитлеровскэ коалицада урда тээнь хабаадагшадай Германи тушаа тад хоёр ондоо политика баримталдаг байһыень эли тодоор харуулаа гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр тэмдэглээ.

Европодо дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүд усадхагдаха, бэеэ даанхай, амгалан ёһоной, демократическа гүрэн боложо, Германиин хүгжэлтэ хангагдаха ёһотой бэшэ аал? Тиихэ ёһотой гэжэ Советскэ Союз тоолоно гээд А. А. Громыко мэдүүлээ. Эгээл иимэһээ Германитай эбэй договор удааруулангүй баталхые СССР дурадхадаг байна. Энэ хадаа мүнөөнэй эрхэ байдалда Германиин хоёр гүрэнтэй эбэй договор баталха, эб найрамдал хангаха, түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха аша туһые харан Баруун Берлин тухай асуудалые шиидхэхэ гэһэн удхатай юм. Баруун гүрэнүүд ондоо харюу үгэдэг байна. Германидахи мүнөөнэй байдал Баруун Германиие НАТО-гэй ракетно-атомна база болгохо, Баруун Берлиниие Германи дотор, мүн Европодо аюултай гуламта болгохо байһан туладаа баруун гүрэнүүдтэ таарамжатай байжа болоо гээшэ ха.

ФРГ-гэй правительствын бэедээ даажа абаһан үүргэ тухай анир гарангүй үнгэржэ болохогүй гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр тэмдэглээ. Министрнүүдэй зүблөөнэй хүдэлмэридэ шадаал һаа, ехээр һаад ушаруулха, тэдэнэй ямар нэгэн таатай шиидхэбэри баталан абалгада һаад ушаруулха заабаритайгаар ФРГ-гэй правительство өөрынгөө делегациие Женева эльгээгээ гэжэ үнэншэхөөр үндэһэ баримта яһала бии.

ФРГ-гэй Баруун Берлиндэ ямаршье хамаагүй байһаниинь мэдээжэшье һаань, ФРГ-гэй президентын һунгалтые Баруун Берлиндэ июлиин 1-һээ үнгэргэхэ тухай һүүлэй үедэ шиидхэбэри гаргажа, Бонн тааруугүй политика ябуулдаг байһанаа шэнээр гэршэлэн харуулаа гэжэ А. А. Громыкын мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Баруун Берлин тухай асуудалай Женевэдэхи хэлсээнэй зүбшэхэ зүйлдэ оруулагданхай байн гэһээнь ямар зорилгоор иимэ юумэ хэгдэнэ гээшэб? Хэлсээе хүнгэдхэхын тулада бэшэ, харин Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэридэ бэрхэшээл тохёолдуулхын тулада иимэ юумэ хэгдэнэ бшуу.

США-гэй, Англиин, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хүсэлөөр министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн июлиин 13 хүрэтэр забһарлалга хээ. Гурбан долоон хоногой забһарлалга хэхэ тухай баруун гүрэнүүд юундэ дурадхал оруулааб гэхэдэ, тэрэнэй шалтагаан хэлсээнэй хүдэлмэриин ябасаһаа болоо гэхээр бэшэ байна. Һайса хаража үзэхэдэ, США-гэй, Англиин, Франциин правительствонууд иимэ забһарлалга хэхые эртээнһээ түсэблэһэн аад, энээн тухай соносхохо шалтаг лэ бэдэрдэг байгаа бшуу гэжэ А. А. Громыко заагаа.

Шухала асуудалнуудые хаража үзэхын тулада гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн зарлагдаад, эдэ асуудалаараа үгэеэ ойлгожо шадаагүй байһан баримтаһаа ямар тобшолол хэжэ болохоб?

Гансахан лэ тобшолол хэжэ болохо гэжэ СССР-эй правительство тоолоно: уласхоорондын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые гуримшуулха зорилгоор Женевэдэхи зүблөөндэ хабаададаг гүрэнүүдэй саашадаа алишье талаһаа оролдолго гаргахань шухала. «Хүйтэн дайе» саашадань үргэлжэлүүлхые оролдон хэлсээ хэхэ, тиигэжэ хүдэлмэреэ урагшагүйдүүлхэ гэжэ нүгөө талын хүсэлэнтэй байгаагүй гээшэ һаань, Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэри урагшатайгаар дүүрэхэ гэжэ найдахаар үндэһэ баримта бии гэжэ бидэнэр һанамжалнабди. Советскэ правительство тушаа хэлэхэ болоо һаа, Женевэдэхи зүблөөнэй хэлсэжэ байһан асуудалнуудаар али алинайнгаа хүлеэн абахаар шиидхэбэри гаргахын тулада тэрэ урда мэтэ оролдолго гаргаха гэжэ А. А. Громыко тэмдэглээ.

(ТАСС).

Франциин Коммунистическэ партиин XV съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ

ПАРИЖ, июниин 29. (ТАСС). Франциин Коммунистическэ партиин XV съезд үсэгэлдэр хүдэлмэреэ дүүргээ. Центральна Комитедэй элидхэлые ЦК-гэй генеральна секретарь нүхэр Морис Торез хэһэн байгаа. Энэ элидхэлые һайшааһан тогтоол съездын түгэсхэлэй заседани дээрэ нэгэн дуугаар баталан абтаһан байна.

ФКП-гэй ЦК-гэй тезисүүдэй проектдэ нэмэлтэ болон дурадхалнуудые хаража үзэһэн политическэ комиссиин хүдэлмэри тухай элидхэлые съезд һайшаагаад, тезисүүдые баталаа.

Франциин арадта хандаһан хандалга нэгэн дуугаар баталан абтаба.

Центральна Комитедые, финансова хиналтын Центральна Комиссиие съезд һунгаа. Энэ комиссиин түрүүлэгшээр Жорж Марран һунгагдаһан байна.

Шэнээр һунгагдаһан Центральна Комитет өөрынгөө заседани дээрэ политбюрое һунгаа. Морис Торез, Франсуа Бийу, Лоран Казанова, Жак Дюкло, Этьен Фажон, Леон Фейкс, Бенау Фрашон, Жорж Фришманн, Раймон Гюйо, Леон Мовэ, Бальдек Роше, Марсель Сервэн, Жаннетта Вермерш политбюрогой составта ороһон байна. Политбюрогой гэшүүдтэ кандидадуудаар Гюстав Ансар, Роже Гароди, Жорж Сеги, Жорж Марше гэгшэд һунгагдаа.

ФКП-гэй Центральна Комитедэй генеральна секретаряар Морис Торез дахяад һунгагдаа. ЦК-гэй секретарьнуудаар Жак Дюкло, Вальдек Роше, Марсель Сервэн, Лео Фигер, Гастон Плисонье гэгшэд һунгагдаһан байна.

ЦК-гэй секретарь Вальдек Роше түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Тиигээд съезд хүдэлмэреэ дүүргэһэн байна.

Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай асуудалаар гурбан гүрэнэй зүблөөн

ЖЕНЕВА, июниин 29. (ТАСС). Аяар дээрэ хэгдэһэн атомна тэһэлэлгэнүүдые элирүүлхэ талаар экспертнүүдэй даб дээрэхи элидхэл ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай асуудал гурбан гүрэнэй зүблөөнэй мүнөөдэрэй ээлжээтэ заседани дээрэ шагнагдаа.

Зүблөөнэй заабариин ёһоор эдэ экспертнүүд июниин 22-һоо 29 хүрэтэр 7 заседани хэһэн байна. СССР-эй болон США-гэй экспертнүүд өөһэдынгөө хэһэн хүдэлмэри тухай тоосооной багсаамжануудые зохёоһон байна.

Эдэ экспертнүүд элидхэлээ эсэслэн зохёожо бэлэдхээд, зүблөөнэй үзэмжэдэ табиха ёһотой гэһэн шиидхэбэри зүблөөндэ хабаадагшад баталан абаа.

Зүблөөнэй удаадахи заседани июниин 30-да болохо юм.

Эфиопиин ниислэл Аддис-Абебын үйлсэ. ТАСС-эй фотохронико.

Ф. Р. Козлов Нью-Йоркдо ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 28. (ТАСС). Москваһаа Нью-Йорк хүрэтэр 11 час 6 минутын турша соо буунгүйгөөр ниидэһэн «ТУ-114» самолёдоор Нью-Йоркын сагаар 11 час 11 минутада (Москвагай сагаар 18 час 11 минутада) СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов, Узбегэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ В. Н. Новиков, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн А. А. Солдатов болон бусад мүнөөдэр эндэ ерээ. СССР-эй авиационно промышленностиин генеральна конструктор А. Н. Туполев, генеральна конструкторайнь орлогшо А. А. Архангельский энэ самолёдоор Нью-Йоркдо мүн лэ ерэлсээ.

СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд М. А. Меньшиков, СССР-һээ ООН-эй дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшын уялгые дүүргэгшэ Г. П. Аркадьев, социалистическэ оронуудһаа ООН-эй дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэд нүхэр Ф. Р. Козловые, советскэ бусад тусхай тушаалта хүнүүдые Нью-Йоркын аэропорт дээрэ угтаа. Нью-Йоркын мэрэй түлөөлэгшэд Паттерсон, О'Брайен, соёл культурын холбоо барисаа байгуулха асуудалаар США-гэй президентын советник Р. Даулинг, гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Максуини болон бусад нүхэр Ф. Р. Козловые, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдые мүн лэ угтаа.

Нью-Йоркын мэрэй түлөөлэгшэ Паттерсон, нүхэр Ф. Р. Козлов мэдүүлгэнүүдые хэһэн байна.

Нью-Йоркдохи советскэ выставкые СССР-эй правительствын даалгабаряар нүхэр Ф. Р. Козлов үглөөдэр нээхэ юм.

„Советскэ самолёт нью-йоркынхидые ехээр һонирхуулба“

ЛОНДОН, июниин 29. (ТАСС). Советскэ «ТУ-114» гэжэ самолёт Москваһаа Нью-Йорк хүрэтэр буунгүйгөөр ниидэжэ ошоо. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо Ф. Р. Козлов энэ самолёдоор тэндэ ошоһон байна. Энээн тухай мэдээсэлнүүдые Лондоной олон газетэнүүд эли газарнуудта толилоо.

«Ороной энэ томо самолёт Нью-Йоркын хүн зониие ехээр һонирхуулаа»—гэжэ «Ньюс Корникл» газетын корреспондент бэшэнэ. «Росси Америка хүрэтэр буунгүйгөөр ниидэлгэ хэбэ»—гэжэ «Дейли экспресс» газетын корреспондент мэдээсэнэ. Москваһаа Нью-Йорк хүрэтэр иимэ холын газарта буунгүйгөөр ниидэжэ шадаха самолёдые авиациин түүхэдэ анха түрүүнээ Советскэ Союз байгуулаа гэжэ корреспондент тэмдэглэнэ. Баруун оронуудта иимэ самолёт мүнөөдөө үшөө байгуулагдаадүй гэжэ мэдээсэл соо тэмдэглэгдэһэн байха юм.

Кипртэ ехэ митинг болобо

ЛОНДОН, июниин 29. (ТАСС). Никозидо 100.000 гаран хүн үсэгэлдэр сугларжа, ехэ митинг хээ гэжэ агентствонүүд мэдээсэнэ. 1955 онһоо хойшо нюуса байдалда ороһон Кипрын ажалшадай прогрессивнэ партиие хорихоёо болихыень митингдэ хабаадагшад эриһэн байха юм. Партиин генеральна секретарь Папаиоанну гэгшые митингдэ хабаадагшад нэрьесэ альга ташан амаршалаа. Партиие Англиин засагаархидай, эшэгүүригүйгөөр хориһыень тэрэ буруушаагаа. Онсо байдалай соносхогдоод байхада Кипртэ эльгээгдэһэн Англиин сэрэгүүдэй ехэ гаргаша Кипрын арадай хүзүүн дээрэ тохогдоһон байгаа. Тиимэһээ энэ ехэ мүнгэ зөөриие кипрынхидтэ Англиин правительство түлэхэ ёһотой гэжэ Папаиоанну эрилтэ хээ. Кипрын байгаалиин баялигые тоножо байһан гадаадын компаниинуудһаа налог татаха гээшэ Кипрын Республикын олзо доход дээшэлүүлхэ аргануудай нэгэн болоно гэжэ Папаиоанну мэдүүлээ.

Городой мэр Лимасол Партасидис үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ: манай эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал үшөөл бодотоор бэелүүлэгдэнэгүй. Юуб гэхэдэ, Кипрын бэеэ даанхай республика байгуулха тухай хэлсээнэй баталагдаһанһаашье хойшо манай арал дээрэ Англиин сэрэгэй базанууд, гадаадын сэрэгүүд байһан лэ зандаа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

НО1079 Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак № 4993.